

Per 342/1967

10005101, 7/8

HOPIVITNI HOSI 1001

Svetogorska Kraljica

1. O brezma.dežna De - vi - ca, slavno kro - na - na Go - spa,
Ti Slo - ven - cev si Kra - lji - ca, u - ba - nje si na - ro - da!

PO MARIJI K JEZUSU

GORICA 1967

**250-LETNICA KRONANJA
SVETOGORSKE ČUDODELNICE**

STEV. 7-8

Svetogorska Kraljica

MARIJANSKA REVIIJA

Izdaja konzorcij »SVETOGORSKE KRALJICE«. * Za vsebino odgovarja Peter Flander, Trst - Trieste (Italija), Ulica Rapicio 3/I, Telefon 724183
Tisk: Tiskarna Grafica Goriziana - Gorica - Gorizia.

Z dovoljenjem nadškofijskega ordinariata v Gorici - št. 920/67 z dne 28. aprila 1967.

KATOLIŠKI TISK

ki sem ga izdal v povojnem času (1954-1966):

— Knjiga OBLJUBE SRCA JEZUSOVEGA z Devetdnevnico, Pater Patè D.J., uvod k tej drugi izdaji napisal msgr. prelat Dr. Jakob Ukmar, v dvobarvnem tisku na 80 straneh	izvod 260 lir
— Knjižica SVETOGORSKA KRONIKA in Devetdnevnica v čast svetogorski Kraljici (3 izdaje)	» 100 »
— Knjižica SVETE VIŠARJE in Devetdnevnica v čast Brezmadežni (2 izdaji)	» 100 »
— Knjižica SVETI JOŽEF in Devetdnevnica, Zgodovina božje poti v Ricmanjih pri Trstu	» 150 »
— Stenski koledar SVETOGORSKA KRALJICA (13 izdaj)	» 130 »
— Zepni koledarček «Svetogorska Kraljica» (5 izdaj)	» 30 »
— Revija SVETOGORSKA KRALJICA (6 števil)	» 100 »
— 12 SVETIH PESMI (dve izdaji), uglasbil msgr. St. Premrl za mešani zbor in za ljudsko petje	» 400 »
— HIMNA SVETOGORSKE KRALJICE, uglasbil msgr. St. Premrl, za mešani zbor	» 70 »
— SVETI JOŽEF, pesem, uglasbil msgr. St. Premrl za mešani zbor in za ljudsko petje	» 50 »
— 3 MAJNIŠKE PESMI, uglasbil msgr. St. Premrl, za mešani zbor	» 100 »
— ČUJTE NOCOJ, božična pesem, uglasbil Lojze Mav (dva napeva) za mešani zbor	» 60 »
— Podobice svetogorske Kraljice v dvobarvnem tisku (6 izdaji)	komad 10 »
— Podobice brez. Srca Marijinega z Litanijskimi	» 15 »
— Podobice brez. Srca Marijinega — 5 prvih sobot	» 15 »
— Podobice presv. Srca Jezusovega — 9 prvih petkov	» 10 »
— Podobice božjega služabnika škofa Slomška z molitvijo za njegovo beatifikacijo	» 15 »
— Podobice slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda z molitvijo za zedinjenje vseh kristjanov	» 15 »
— Razglednice presv. Srca Jezusovega — 9 prvih petkov	» 15 »
— Razglednice Svete gore pri Gorici (4 izdaje)	» 15 »
— Podobe svetogorske Kraljice (mali format)	» 50 »
— Fotografije svetogorske Kraljice (mali format)	» 200 »
— Fotografije svetogorske Kraljice (veliki format)	» 400 »

VSE TO LAHKO DOBITE: na upravi SVETOGORSKE KRALJICE - Peter Flander, ulica Rapicio 3 Trst-Trieste; v Katoliški knjigarni v Gorici; v Knjigarni Fortunat v Trstu in v Tržaški knjigarni v Trstu.

342

1967

P 5.101/1970

Use iz ljubezni do Svetogorske Kraljice

Revija »Svetogorska Kraljica« spet prihaja v vaše družine. Dolgo ste čakali na izid nove številke. Da vam bo vsaj deloma poplačano za potrpljenje, prihajata zdaj skupno kar dve številki: sedma in osma.

Svetogorska božja pot slavi letos 250-letnico kronanja milostne podobe Matere božje. Po vseh slovenskih cerkvah se berejo »Svetogorske šmarnice«, z vseh strani že dohajajo na Sv. goro številna romanja, Sv. gora stopa vedno krepkeje v jubilejne slovesnosti, ki bodo dosegle svoj višek v nedeljo 17. septembra, ki se bodo tjakaj zgrnile pod vodstvom svojih škofov nepregledne množice iz vse Slovenije. Zato je pač razumljivo, da hoče tudi revija »Svetogorska Kraljica«, ki je bila že dolga leta glasnica ljubezni in češčenja svetogorske Matere božje, prispevati svoj delež k poglobitvi Marijinega češčenja v našem ljudstvu.

Revija bo tudi nadalje širila zanimanje za svetogorsko božjo pot in poglobljala ljubezen do Marije s tehtnimi članki nabožne, vzgojne in zlasti zgodovinske vsebine.

Revija je vzknila v najbolj skromnih razmerah, vzdržavala se je za ceno nepopisnih žrtev sredi bojev in nasprotovanja, premagati je morala nemajhne ovire in težave. Svoj marijanski apostolat je mogla vršiti edino iz ljubezni do Svetogorske Kraljice in iz čistega idealizma ter iz prepričanja, da je usoda našega naroda v zapadnem zamejstvu, in morda še bolj v jugoslovanskem delu Primorske, v veliki meri odvisna od Matere božje, ki se časti na Sv. gori. Nebeška Gospa si je izbrala za svoj sedež Sv. goro pač zato, da bo posebna zaščitnica in varuhinja ljudstva, ki živi v senci Sv. gore, to je v deželi, ki se lahko vidi s Sv. gore, po vsem Primorskem in Furlaniji.

Ni lahko biti idealist, veren Marijini častilec ter apostol češčenja Svetogorske Kraljice v letih grobega materializma in iskanja zgolj zunanjega blagostanja, udobnosti in prijetnosti tega sveta. Zmaterijalizirani človek ne more verovati v veličino idealnih vrednot in še zlasti verskih idealov: zanj je slični idealist le zanešenjak, če že ne prifrknjenec. Pa še vernemu človeku, ki vidi vedno in povsod samo pohlep po svetnih dobrinah in koristolovstvo, se ob pogledu na takega idealista vzbudi sum, da so morda v ozadju le sebični razlogi, materialna korist, denar. Res težka in polna bridkosti je pot, ki je zasojena tistemu, ki hoče širiti Marijino čast in božjo slavo.

Bili so seveda tudi plemeniti ljudje, ki so podprli revijo, jo z veseljem prebirali, se zanjo zanimali in jo gmotno podpirali. Med te revijine prijatelje so vključeni vsi čitatelji in še posebno one blage duše, ki so jo težko pričakovale in pridno širile. Med dobrotniki je tudi lepa vrsta

izobražencev in duhovnikov, ki so revijo spremljali s simpatijo, in še zlasti pokojni P. Anton Prešeren v Rimu ter svetniški goriški nadškof Hijacint Ambrosi, ki se je zavzel za revijo in pristal, da je z njegovim dovoljenjem izhajala v Gorici.

Izdajanje revije je seveda povezano s težkimi finančnimi žrtvami. Ni pač lahko kriti tiskarske in druge stroške, zlasti če je naklada bolj skromna. Zato pa je bila in ostane usoda revije vezana na razumevanje dobrotnikov, na darove in prostovoljne prispevke v tiskovni sklad. Res vse priznanje in prisrčna zahvala številnim dobrotnikom, ki so omogočili in ki bodo tudi v bodoče omogočili izhajanje revije.

Revija bo s svoje strani skušala storiti svojo dolžnost. Z velikim trudom in vsestranskimi žrtvami so se v zadnjih časih izvršila razna raziskovanja arhivov, zbiranja dokumentov in njihovih fotokopij, da bi razjasnili razna zgodovinska obdobja in pojasnili številne še vedno v meglo zavite dogodke ter tako odkrili pomen in važnost Sv. gore za verski in kulturni razvoj primorskih Slovencev.

Beseda o Urški Ferligojevi

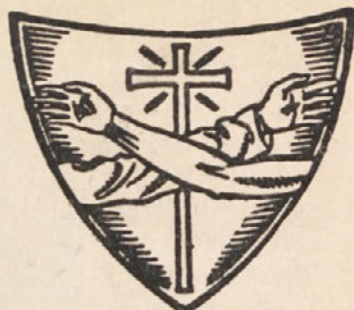
Vsak zaveden narod slavi svoje narodne junake in časti svoje svetnike. Podzavestno vsakdo uči, da so prav narodni junaki in svetniki najvišje in najboljše, kar je izšlo iz njegovega ljudstva. Zgodovinska priča so narodove življenske sile, ustvarjalne dinamike in notranje veličine ter svetosti. Zato pa so narodni junaki in svetniki v ponos in v čast ljudstvu, iz katerega so izšli.

Grgarska pastirica Urška Ferligojeva je nekaj edinstvenega v slovenski zgodovini. Edinole o njej je rečeno, da se ji je prikazala Mati božja, ji govorila v slovenskem jeziku in ji naročila, naj izvede veliko delo: temelj naj postavi božji poti na Sv. gori. Urška Ferligojeva je izvršila nebeško naročilo: na Skalnici je vzrastla mogočna Marijina bazilika, Sv. gora je postala pravcato versko središče slovenskih Primorcev, žarišče Marijinega češčenja, kraj, kamor je romal rod za rod, da se je okreпил v veri, si nabral novih sil za križe

življenja, lepše živel in sveteje umiral.

Nj dvoma, da je bila Urška svetniško dekle, če si jo je Marija izbrala za tako sveto nalogo. Skrito in ponižno je bilo njeno življenje, za trenutek je stopila v našo zgodovino, izvršila veliko delo in se spet umaknila v samoto, tako da sploh ne vemo, kdaj in kako je umrla in kje je bila točno zakopana.

Svetniška proglasitev je dar božji. Ta dar pa si je treba izprositi z molitvijo. Prav je, da se v tem svetogorskem jubilejnem letu spominjamo tudi grgarske pastirice Urške Ferligojeve. Bilo bi pa potrebno, da bi se njej priporočali v molitvi in da bi prosili Svetogorsko Kraljico, naj poveleča svojo zvesto služabnico s tem, da izstopi iz sence zgodovine, da se izsledijo viri, ki naj osvetlijo njeno osebnost in nudijo slovenski mladini, posebno dekletom, prelepo vzornico ter nebeško zaščitnico.

Mir in vse dobro !

PO STOPINJAH SV. FRANČIŠKA ASIŠKEGA

Ob štiristoletnici prihoda Očetov Frančiškanov na Sv. goro pri Gorici (1565 - 1965)

Svetišče svetogorske Kraljice je kakih 20 let oskrbovala solkanska duhovščina. Potem so jo prevzeli očetje frančiškani.

Leta 1463 si je turški cesar Mohamed II. podjarmil bosansko kraljestvo ter tamkajšnjo frančiškansko provinco prisilil, da se je leta 1514 razdelila v turško-bosansko in hrvaško-ilirsko. Toda Turek ni miroval. Stegoval je vedno dalje svoje roke in hrvaško-ilirska provincija je izgubljala samostan za samostanom. Pregnani frančiškani niso imeli strehe. Tedaj jim je prišel na pomoč nadvojvoda Karel, ki je bil po smrti cesarja Ferdinanda I. (l. 1564) gospodar goriške grofije do 1590. Nadvojvoda Karel je bil vnet katoličan. Pregnanim frančiškanom je ustno izročil Sveto goro leta 1565., in to pismo no potrdil 5. aprila 1566. V pismu naroča nadvojvoda Karel goriškemu namestniku: »Naznanjamo vam, da smo podarili ubogim s Hrvaškega pregnanim bosonogom redovnim bratom cerkev Svete gore nad Solkanom pri Gorici. Naš ukaz je, da izro-

čite nemudoma omenjeno cerkev redovnim bratom. Ako bi jim za živež ne zadostovala miloščina, ki si jo bodo nanbirali po vaseh okrog svetogorske božje poti, naj se jim nedostatek pokrije iz cerkvenih dohodkov. Te dohodke je treba zapisovati. Kar bi pa hotela cerkev in omenjeni redovniki dovoliti, naj se obrne z milostnim dovoljenjem župljanov v prid ubogim goriške bolnice . . . «

Frančiškani so v začetku svojega delovanja na Sveti gori bili zelo ovirani. Zato je nadvojvoda Karel z odlokom 25. februarja 1574 še enkrat slovesno potrdil vse njih pravice na Sveti gori. In njega je tudi razvidno, da so imeli frančiškani leta 1574 že svoj samostan. V nekem njihovem pismu (ki se hrani v goriškem deželnem arhivu) na vlado Goriške z dne 28. oktobra 1964 beremo, da je na Sveti gori živelo povprečno 40 redovnikov.

Nadvojvoda Ferdinand, ki je od 1619 do 1637 tudi rimski cesar, je Sveto goro in oo. frančiškane z odlokom z dne 31.1.1609 oprostil vseh

davkov. Cesar Ferdinand III. (1637 do 1657) je na prošnjo frančiškanov potrdil vse do takrat jim podeljene posebne pravice ter jih še pomnožil. Cesar Leopold I. (od 1658 do 1705) je proglasil Sveto goro z dopisom z

dne 12.12.1672 kot **sveti kraj**, ki je popolnoma odvisen od oo. frančiškanih in kjer ne sme nihče ničesar prodajati brez njihovega dovoljenja. To je zopet potrdil Karel VI. z odlokom 20.11.1732 in 2.5.1736.

P. Flander

Sv. Frančišku Asiškemu

- 1. Ljudstvo primorsko veselje navdaja,
letos poroma na Sveto goro.
Štiristoletnica tam se obhaja,
slavje Frančiškovih bratov je to!*
- 2. Vsi frančiškani, iz Bosne pregnani,
radi prišli so na Sveto goro.
Bili Kraljici Slovencev so vdani,
vedno goreče častili so jo!*
- 3. Tebi, Frančišek Asiški, Primorci
vekomaj bodo hvaležni za to.
Tvoji sinovi Kraljice so borci,
njene bazilike varuhi so!*

Molitev sv. Frančiška Asiškega za mir

Gospod, stori me za orodje Tvojega miru:
Kjer je sovraštvo, naj sejem — ljubezen,
kjer krivica — oproščenje,
kjer dvom — vero,
kjer sence — luč
in kjer žalost — veselje !

O božanski Mojster :

Naj ne iščem, kako bi bil potolažen, temveč, kako naj tolažim !
Naj ne iščem, kako bi bil razumljen, temveč kako naj razumevam !
Naj ne iščem, kako bi bil ljubljen, temveč kako naj ljubim,
kajti — dajemo naj, kakor prejemo,
odpuščajmo naj, kakor nam Ti odpuščaš,
in umirajoč v Tebi se rojevamo za večno življenje !

So to svetišča
našega zidovi,
kjer materinski
blagoslovi
kropili so nas
v sončnih dneh,
so bili naša moč
v skrbeh?
Prisveti skoraj,
sprave dan,
Mariji dom
pozidamo krasan.

Svetogorska bazilika
v razvalinah

52. obletnica strašnega razdejanja Svete gore med prvo svetovno vojno (1914 - 1918)

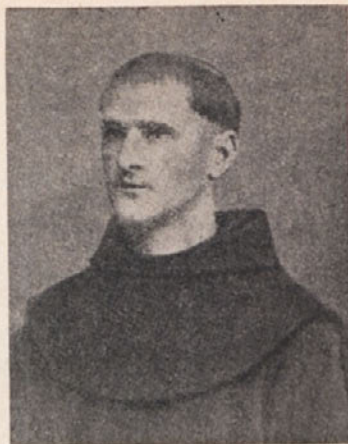
Leta 1914. so črni oblaki prevlekli vso Evropo in vse dežele je prešinil grozovit strah: vojska je tu! Deset mesecev so že bruhali topovi smrt in razdejanje, spreminjali cvetoče vasi in domove v ognjeno morje na vshodu in jugu. Bolnišnice so se polnile z ranjenci, domovi pa z bridkimi solzami. Toda vojska je takrat bila še daleč proč od naših krajev. Dne 24. maja 1915 pa je Italija napovedala vojno, in tako je vojna vihra bila pred pragom. Naslednji dan 25. maja je že avstrijsko vojaštvo zasedlo Sveto goro. Vojaški poveljnik je nemudoma izdal povelje, da morajo vsi prebivalci Svete gore v eni uri oditi. Tedanji guardijan p. Marijan Sirca je zastonj prosil dovoljenja, da ostane kot varuha svetišča na Sveti gori on in p. Frančišek Ambrož. Samostanska družina se je morala takoj odpraviti na pot. Najvažnejše stvari so naložili na vozove. Čudodelno Podobo so vzeli iz oltarja ter so jo zavili v preprogo. Pospravili so tudi seveda Najsvetejše v cerkvi in ugasnili so

večno luč. Vsi žalostni so prebivalci zapustili sveti kraj, ki je nekdanj bil vse radosti sladki raj. Polni najstrašnejših slutenj so se begunci zopet in zopet ozirali nazaj na Sveto goro.

Zvečerilo se je, ko so svetogorski begunci s čudodelno Begunko prispeli v Grgar. Čudodelna Podoba je ostala prvo noč v hiši Antona Černeta, naslednjega dne pa so jo prenesli v župnišče k tedanjemu kuratu Jožetu Godniču, ki je Marijo in patre ljubeznilo sprejel. Naši begunci so upali, da se bodo lahko kmalu vrnili nazaj na Sveto goro in zato so nekaj dni ostali v Grgarju. Toda vojna vihra je divjala vedno besneje. Po sedmih dnevih bivanja v Grgarju je p. Frančišek z vojaškim avtomobilom odpeljal čudodelno Podobo k Sv. Luciji na kolodvor, od tam pa po železnici v Ljubljano, kamor je prispel 1. junija 1915 ob 7. uri zjutraj.

Pater Frančišek je v Ljubljani dobil od vojaških oblasti dovoljenje, da se sme vrniti na Sveto goro. Skozi 14 mesecev je bila Sveta gora v bojni črti. Njena usoda je bila prav kmalu zapečaten. Vojaštvo je rabilo

postojanko za opazovalno točko, poleg tega pa so se utaborili na Sveti gori težki topničarji, ki so bruhali ogenj na sovražnika. Nič ni čudnega, da je sovražnik nameril svoje topove v ono smer, od koder je bil silno napadan. Prebivalci goriških Brd so vedeli povedati, da se je prvi kanon, ki ga je neki častnik nameril proti svetogorski cerkvi, na drobne kosce razpočil in da je pobil vse vojake, ki so stali okrog topa. In to je nedvomno bila kazen božja, ker so vojaki Sveto goro tudi kleli. Pa ne le Sveto goro ampak prav Mater božjo. Vsi pač ne, ampak precej je bilo takih nerodnežev. Prvi strelili so padli na Sveto goro že 5. junija 1915. in 20. junija so prinesli v Gorico prve tri ranjence iz Svete gore. Na predvečer sv. Janeza Krstnika je gledala Gorica in vsa okolica strašen kres na Sveti gori. Tisti večer so zažigalne granate zavalile cerkev in samostan. Oboje je bilo popolnoma uničeno. Ko je dru-

Oče Francišek Ambrož o.f.m. varuh svetogorskega svetišča, umrl od granate 11.4.1916

go jutro sonce obsijalo Marijino Sveto goro, je bil pogled obupen. Samo okajeno zidovje je stalo in štrlelo žalostno v zrak. In to zidovje je padlo ter se popolnoma zrušilo dne 18. oktobra istega leta, ko so ob 7. uri zjutraj začeli Sveto goro znova obstreljevati. In Sveta gora je bila ena sama velika razvalina.

Pater Francišek je tudi v razvalinah vztrajal na Sveti gori. Ko je pa njegovo bivanje na Gori postalo ne le drzno, ampak tudi nespametno in nemogoče, je zapustil kraj in se je preselil k usmiljenim bratom v Gorico. Tu je pomagal oskrbovati ranjence, dokler ga ni zadela laška granata. Ko se je boril težko ranjen s smrtjo, je milo prosil, naj ga pokopljejo na Sveti gori. To željo so mu izpolnili: ponoči so ga vojaki mrtvega prenesli na svetogorsko samostansko pokopališče in ga tam pokopali.

Marija begunka pa je bila v Ljubljani. Njeno čudodelno Podobo so frančiškani po nekaj dneh izpostavili v svoji cerkvi in sicer na oltarju sv. Deodata. Za Marijino podobo se je posebno zavzel tedanji voditelj tretjega reda v Ljubljani p. Salvator Zobec, ki je skrbel, da je bil oltar vedno ves v rožah in da so se pred oltarjem vedno vršile razne pobožnosti, kamor so ob shodih prenesli tudi Najsvetejše. Ker je bilo v Ljubljani mnogo primorskih beguncev, so se goreče zatekali k svetogorski Mariji v frančiškanski cerkvi.

Sin slovenskih staršev gre na vojsko

Duhovniki begunci so hoteli maševati na oltarju čudodelne Podobe. Sem so hodili begunci prosit za svoje sinove na bojnih poljih, tu so iskali tolažbe, ko so zvedeli, da je dom v razvalinah, tu so dvigali roke k svoji Materi, ko je trkalo pomanjkanje na njih revne

barake. In vsi, do solz ganjeni zaradi zadobljenih novih moči in trdnega upanja v boljšo bodočnost, so se poslavljali od Nje potolaženi, kajti Ona - najboljša Mati in Kraljica Slovencev - jim je tudi v vojnem času bila Pomočnica in Vodnica k Bogu!

Svetogorski Materi - Kraljici

Kje dom je Tvoj, nebeška Mati,
kje prestol Tvoj, kje Tvoj oltar.
Tvoj svetogorski tempelj zlati?
zamrl čez noč njegov je žar.
O Mati, vrni se nazaj
v svoj tihi svetogorski raj!

Po Tebi plakajo zidovi,
ki v nemi grozi zro v nebo;
po Tebi jokajo vrtovi,
glej, strti v prah trpe, mrjo.
O Mati, vrni se nazaj
v svoj tihi svetogorski raj!

Usiha cvetje po dobravi,
nazaj te kliče dan in noč,
te kliče drevje po planjavi
in razvaline naših koč:
O Mati, vrni se nazaj
v svoj tihi svetogorski raj!

Na tisoče otrok te čaka,
ti, ves naš up in blagoslov;
nazaj te kliče misel vsaka,
o pridi, dom zgradimo nov!
O Mati, vrni se nazaj
v svoj tihi svetogorski raj!

O pridi, pridi! V srce Tvoje
vložimo veletok solza,
in križe in bridkosti svoje
in morje grenkega gorjã.
O Mati, vrni se nazaj
v svoji tihi svetogorski raj!
Ves svet planinski, vsaka koča
bo en pozdrav, iskren gorak,
in naša srebropena Soča
bo Ave-spev, takò sladak,
ko zopet prideš k nam nazaj
v svoj tihi svetogorski raj!

Marija svetogorska Ti,
srcè mi krvavi,
ko spomnim Tvoje se cerkve,
blesteče vrh gore!
Prijazno cerkev bela
v nebo je tam kipela,
v goriški zrla svet,
vseh krajev cvet;
zdaj več je ni! ...

Pač često me srcè bolno
je gnalo na gorò,
pred Te sem na kolena pal,
tolažbe si iskal ...
Ti si me tolažila,
pomoči mi delila —
in zopet okrepcan,
v usodo vdan
tedaj sem vstal! ...

A k nam sovražnik je prihrul,
je cerkev Ti razsul! ...
Sedaj le kupi razvalin
budè na njò spomin ...
O Mati, Ti nas teši,
sovražnika nas reši,
da mir dobi željan
mi Goričan,
ubog trpin! ...

Ko dan mirù spet zazori
pa ljudstvo Ti zgradi
na gori vnovič hram krasan,
v čast Tebi, sebi v bran!
Takrät Ti vse veselo
bo ljudstvo v cerkvi pelo:
»OTETI SMO NADLOG,
ZAHVALJEN BOG
IN, MATI, TI! ...«

JANKO LEBAN

kurat na Libušnjem. Umrł 27. nov. 1931.

M. ELIZABETA

Kronanje čudodelne podobe svetogorske Mater-Kraljice na Travniku v Gorici 6. junija 1717

Spodobi se in pravično je, da se mi verni Slovenci v tem svetogorskem jubilejnem letu prav lepo zahvalimo Gospodu našemu Bogu za izredno naklonjenost, ki ga je pred 250. leti izkazal našim vernim prednikom, saj je po njegovi volji naša preljuba svetogorska Mati-Kraljica bila v vsem sijaju in veličastvu slovesno kronana na trgu Travniku v sončni Gorici.

Prav pa je tudi, da se pomudimo v premišljevanju o zmagoslavju, ki ga je takrat naši svetogorski milostni Gospej priredilo primorsko ljudstvo.

Priprava na kronanje

Očetom Frančiškanom, ki so bili oskrbniki svetogorskega svetišča, so romarji vseh slojev neprestano pošiljali prošnje v katerih so bile izražene goreče želje, naj slovesno kronajo čudodelno podobo svetogorske Kraljice.

Frančiškanski gvardijan oče Romuald Sitar je poslal prošnjo Kapitlju sv. Petra v Vatikan, da bi smeli na Sveti gori izvršiti obred slovesnega kronanja čudodelne podobe Marijine. V prošnji je omenjal, kako zelo je božja pot na Sveti gori priljubljena, da jo navadno ob romarskih shodih obiše deset do petnajst tisoč ljudi in kako številne so dobro-

te in milosti ter celò čudeži, ki jih Marija izprosi na tem kraju. To prošnjo svetogorskih frančiškanov so iz Vatikana poslali dne 21. junija 1715 oglejskemu patriarhu Dioniziju Definu. Naročeno mu je bilo, naj preišče in se prepriča, če so podatki v tej prošnji resnični in naj potem o celi stvari poroča v Vatikan. Z mirno vestjo in vesel je patriarh potrdil vse podatke, ki so mu jih navedli, in je prošnjo tudi priporočil.

Vatikan je zadevo kar hitro rešil. Pooblastil je nadškofa cezarejskega in apostolskega nuncija pri cesarju Karlu VI. na Dunaju, Jurija Spinola, naj kar najslovesneje izvrši obrede kronanja. Ker pa je bil nuncij zadržan, je izročil svoje pooblastio Juriju Frančišku Marottiju, tedanjemu pičenskemu škofu v Istri.

Cerkvena in svetna oblast v Gorici sta se zedinile ter sta določile dan 6. junija 1717 za izredno slovesnost kronanja. Oblasti so vzajemno sodelovale. Frančiškanski svetogorski gvardijan je že 1. maja 1717 razposlal vabila na kronanje vsem imenitnim gospodom po Goriškem, Kranjskem, Štajerskem in Koroškem. Prosil je tudi vse sosedne škofove, naj bi po svoji duhovščini razglasili veselo novico svojim vernikom in da naj se udeležijo Marijinega poveličanja, da bodo deležni obilnih milosti. Veli-

Začetek
obreda
kronanja
na
velikem
trgu
na
Travniku
v
Gorici

kansko navdušenje za svetogorsko Marijo se je dvignilo po vseh naših deželah. In tudi v beneški pokrajini se je verno ljudstvo začelo pripravljati na veliki praznik. Navdušenje je bilo tako veliko, da so morali za kronanje določiti obširni trg Travnik v Gorici. Grof Thurn je dal pred svojo palačo napraviti visok in krasen oder. Okrasili so ga z zlatom, s srebrom, s svilo in žametom ter z bogatimi preprogami. Na oder so postavili za čudodelno podobo Marijino dragocen prestol.

Izvršitev kronanja

Prišel je od vernikov zaželeni presrečen dan 6. junija 1717. Bila je tretja nedelja po binškojih. Ob prvem svitu, ob štirih zjutraj so od vseh strani zagrmeli možnarji, da se je tresla vsa goriška dežela. Oglašili so se zvonovi ne samo na Sveti gori, temveč po vsej deželi. In ravno takrat -so štirje frančiškani v le vitskih oblekah dvignili z velikega oltarja na Sveti gori čudodelno podobo Marijino in jo pritrdili na bogato ozaljšano nosilnico. Nato so jo zadeli in nesli na ramenih do vznožja Svete gore. Marijo je spremljalo

po hribu veliko število romarjev.

Pod Sveto goro je čakal spreveda prošt in infulirani opat pičanski Janez Fattori z asistenco in vso solkansko duhovščino. Prošt je slovesno sprejel čudodelno podobo in procesija se je začela pomikati proti goriškemu mestu. Zastave vihrajo v jutranjem vetru, križi se vspenjajo nad glavami vernih množic, zvonovi nepretrgoma zvonijo in pritrkavajo, možnarji polnijo ozračje z mogočno slovesnostjo, srca tisočev se tope v tolažbi in veselju, mila slovenska Marijina pesem se razlega do neba in vroče molitve se mešajo med mogočno pesmijo. Navdušenje je naraščalo vedno bolj in bolj, kot blažilni val poletnega vetra se vse to bliža sončni Gorici.

Sprevod je že pri mestnih vratih. Tu pičanski škof Marotti sprejme čudodelno podobo pod dragocen baldahin. Škofa spremljata dva infulirana opata. Očem se odpira edinstven pogled na neštete duhovnike, plemenitaše, uradnike, vojake, meščane in potem na nepregledne množice vernega ljudstva. Ko so z Marijino podobo prestopili prag Gorice pod velikanskim slavolokom, takrat so za-

grmeli na gradu vsi topovi in mogočna vojaška godba je zaigrala pozdravno pesem nevesti iz Libanona: Svetogorski Kraljici. V zmagoslavnem sprevedu nesejo Marijino podobo po mestnih ulicah na trg Travnik. Nad tridesettisoč ljudi čaka slovesnega trenutka, ko bo, Kraljica premila krono dobila.

Na visokem odru prebere neki duhovnik najprej odlok iz Vatikana, ki dovoljuje slovesno kronanje, nato še pismo, ki pooblašča škofa, da sme kronanje izvršiti . . . Obred se prične s klicanjem Svetega Duha: »O pridi Stvarnik Sveti Duh!« Med ogromno množico zavlada popolna tišina. Prevzvišeni cerkveni dostojanstvenik se bliža čudodelni podobi in s trepetajočimi rokami ovenča glavo svetogorske Matere - Kraljice in njene nega božjega Deteta Jezusa z dragocenimi kronami. Bolj kot neštete luči, zlato v obeh kronah, dragocena cerkvena oblačila in vsi vencji na slavnostnem odru se lesketajo solze v očeh množice in ljubezen do nebeške Matere v srcih vseh navzočih. Znova se oglasijo topovi in zopet zaigra godba in mogočni pevski zbor tisočere množice, vse se izlije v en sam zahvalni spev: Tebe Boga hvalimo!

Po končanem obredu kronanja je daroval škof sv. mašo kar zunaj na trgu in je bil oltar na pripravljenem odru. Med sv. mašo je prepeval pevski zbor iz Benetk. Pridigal je beneški frančiškan p. Ludovik Vedova.

Po slovesnosti so Marijino podobo prinesli v stolno cerkev, kjer so bile popoldne slovesne večernice z govorom.

V Gorici sta bila takrat dva ženska samostana: Uršulinke in Klarise. Redovnice so imele strogo klavzuro in se naravno niso mogle udeležiti slovesnosti kronanja v mestu. Zato pa je bila čudodelna podoba svetogorske Kraljice na izrecno prošnjo

prenešana v obe redovniški cerkvi, seveda za kratek čas, da so lahko tudi redovnice videle in počastile kronano Marijo.

Večerni mrak se je vspel nad deželo, ko se je zopet uvrstila mogočna procesija po goriških ulicah, da pospremi svetogorsko Kraljico nazaj v njeno svetišče. Čez noč je ostala Marija v solkanskem frančiškanskem samostanu, kjer je ljudstvo vso noč prečulo v molitvi in v prepevanju Marijinih pesmi. Pot na Sveto goro je Marija nadaljevala naslednje jutro. Množica je vstrajala pri Mariji in jo je na celi poti spremljala. Ob prihodu na Sveto goro se je hrib tresel od grmenja možnarjev in zvonjenjem svetogorskih mogočnih zvonov. Marijino podobo so postavili na njen prestol na glavnem oltarju in takoj se je začela služba božja na čast kronani Mariji. Toda s tem slovesnost še ni bila končana. Skozi celo osmino kronanja so hodile na Sveto goro procesije za procesijami: Na Sveti gori se je vršil osemdnevni Marijin misijon. Sveta stolica je dovolila posebne odpustke vsem romarjem, ki so v teh dneh obiskali svetišče na Sveti gori in prejeli sv. zakramente. Vsak dan so bili trije govori. Svetni in redovni duhovniki so navdušeno proslavljali Marijo Devico, nebeško Kraljico. Zjutraj je bila vsaki dan ena slovesna sv. maša, popoldne pa so bile slovesne večernice. Beneški pevci so ostali na Sveti gori ves teden.

Preskrbljeno je bilo za veliko število spovednikov, saj je bilo v onem tednu na Sveti gori razdeljenih 133.000 sv. obhajil. To je številka, ki pove zgovorno o ogromni množici in še bolj o njeni močni veri.

Da bi slovesnost iz leta 1717. ne ostala brez odmeva v poznih rodovih, je odredil sv. oče Benedikt XIV. s pismom z dne 7 sept. 1748, da se mora po vsem oglejskem patriarhatu vsako leto obhajati spomin prika-

V imenu Gospodovem, amen

S to javno listino naj bo vsem kjerkoli bivajo očitno, jasno in znano, kaj je bilo v letu 1717 po Gospodovem rojstvu, v deseti indikciji, dne 6. junija v 17. letu papeževanja našega svetega gospoda Klementa XI., ko je vladal presvetli rimski cesar Karel VI. kralj Španije, Ogrske, Češke, Dalmacije, Slavonije itd., grof Tirolske in Goriške. V mestu Gorici v Furlaniji, na velikem trgu, imenovanem Travnik pred palačo presvetlega gospoda Hijeronima, svetega rimskega cesarstva grofa Torre in Valsasina itd., je bilo pripravljeno prizorišče in oltar, kamor so v procesiji prinesli sveto in čudodelno podobo Blažene Device Marije s Svete gore za naslednji opisani namen.

zanja in kronanja Matere božje na Sveti gori. Za to so določili tretjo nedeljo po binkoštih. Sveta stolica je za ta dan dovolila posebno mašo in duhovniki so molili ta dan tudi brevir na čast svetogorski kronani Kraljici.

Naj omenimo še ta izredni dogodek, ki se je zgodil na dan kronanja. Ko so čudodelno podobo svetogorske Kraljice nesli s Svete gore v Gorico se je sprevodu pridružil tudi neki že priletan Jud z imenom Mojzes Montefiori. Ko je zagledal Marijino podobo je bil ves iz sebe, polastilo se ga je nepopisno veselje. Nekaj časa gleda, premika se s sprevodom za Marijino podobo. Kar naenkrat pa se ne more več obvladati in začne na ves glas kričati: »Kristjan hočem postati! Kristjan hočem postati!« In res kmalu po velikem prazniku kronanja svetogorske Kraljice je začel hoditi k pouku krščanskega nauka in 21. oktobra 1718 je bil slovesno krščen v goriški stolnici.

V navzočnosti žlahtnega in odličnega gospoda Ivana Jožefa svetega rimskega cesarstva grofa Wildensteinkega, svobodnega barona Vipolškega in Kaltsdorfskega gospoda Schakenturnav Libboch; njegove svete cesarsko-katoliške kraljevske zvišenosti komornega strežaja, tajnega svetovavca, glavarja v knežji grofiji Goriški in glavarja Gradiške, oglejske in drugih uprav; kakor tudi odličnega gospoda Adama Leopolda grofa svetega rimskega cesarstva Strasolda, svobodnega barona iz Villanuova gospoda Strasolda, njegovega visočanstva svetega rimskega cesarstva pravega svetovavca, najvišjega dednega lovskega načelnika in cesarskega namestnika na Goriškem itd., odličnega in prevzvišenega gospoda Antona Franciška, svetega rimskega cesarstva grofa Lantierija in Paratica, svobodnega barona Schenaus, gospoda Vipavskega itd., tajnega svetovavca cesarsko-kraljevega visočanstva, dedni svetovalec Pincerna v knežji grofiji Goriški in vicedom vojvodine Kranjske, presvetli gospod Jožef grof svetega rimskega cesarstva Turn in Valsasina, gospod Devinski, Krminski in Pevmski itd., kakor tudi mene Antona Mattalonija Cosolija doktorja obojnega prava in apostolskega cenzorja uglednega samostana na Sveti gori. Osebno je bil navzoč odlični in prečastiti gospod Jurij Francišek Ksaverij De Maroti po milosti božji in apostolskega sedeža škof Pičenski, svetovalec njegovega cesarsko-katoliškega visočanstva; prošt Rudolf Wedbenski, dolenjski arhidiakon in slovenske marke, od prevzvišene in prečastite dunajske apostolske nunciature za to priložnost posebni odposlanec kot je to iz tega razvidno T. I. Jurij Spinula po božji in apostolskega sedeža

milosti nadškof Cesareje, njegove svetosti našega gospoda po božji previdnosti papeža Klementa XI. hišni prelat in prisednik svetega aspostolskega sedeža ter svetega apostolskega sedeža pri svetem cesarskem veličanstvu Karolu VI. izvoljenim cesarjem za Nemčijo, Ogrsko, Češko, Hrvatsko, Avstrijo, Stajersko, Koroško, Tirolsko, Goriško in vsega rimskega cesarstva polnopravni odposlanik.

Odličnemu in prečastitemu gospodu Juriju Ksaveriju Marotiju, pičenskemu škofu v Gospodu pozdrav na veke. Po danem pooblastilu odličnega in prečastitega kapitlja svetega Petra v mestu (Rimu) pooblaščamo in podelimo Vaše odlično in prečastito gospodstvo za slovesno kronanje čudodelne podobe na Sveti gori, ki stoji nad Gorico, kot je to določil isti kapitelj.

Po danih navodilih gori imenovane kapitlja dajemo vašemu zvišenemu in prečastitemu gospodstvu za to dovoljenje, da smete na tem kraju rabiti pontifikalne insignije.

Dano na Dunaju na dan 6. aprila 1717.

J. S. Nadškof cezarejski, apostolski nuncij

V. Petruccius, Aud.(itor) Generalis et Cancelarius - Generalni avditor in kancler.

Prav tako presvetli in prečastiti gospod škof pičenski, po pobožnem naročilu gospoda Aleksandra Sfortija Piacentinija, dobrega spomina, na mestu in v imenu presvetlega in prečastitega apostolskega Nuncija potem ko je prejel in prevzel dvojno krono iz čistega zlata osmih unč, 30 biserov, 13 diamantov in 25 dragocenih kamnov, ne vštveši zlatarjevega dela (pobožni in velikodušni dar odlične gospe Ane Katarine Selenburgove iz Ljubljane, za opisani namen), od prečastitega gospoda P. Romualda Sitarja, bivšega provinciala in gvardiana uglednega samostana na Sveti gori nad Gorico, iz reda

reformiranih redovnikov sv. Frančiška, zase in za svoje naslednike; prevzvišeni, pravim, in prečastiti gospod škof je ob navzočnosti zgoraj navedenih oseb, in vpricho mene, cenzorja, in velike množice vernikov obojega spola, omenjeno sveto in čudodelno podobo matere Marije Device s Svete gore z Jezusom kronal po običaju in položil večjo krono na glavo preblažene Device Marije in manjšo na Jezusovo glavo, in sta bili po veččem zlatarju prikrojeni in pritrjeni.

Ko je bilo obojno kronanje izvršeno, je prečastiti pater gvardian obljubil in se obvezal v svojem imenu in v imenu svojih naslednikov, da bo kroni na glavi preblažene Brezmadežne in Jezusa Kristusa vedno in stalno čuval in ohranjal na najboljši način itd.

Da se bo vse to izpolnjevalo, je obvezal sebe in svoje naslednike tudi pod obliko apostolske kamere, se podpisal in opečatil s samostanskim pečatom.

Dano v Gorici, na dan, mesec in leto kot je preje omenjeno.

P. Romuald Sitar, bivši provincial in gvardian omenjenega samostana na Sveti gori: v svojem in v imenu naslednikov, potrjujem in podpisujem:

Ivan Jožef, grof Wildenstein - glavar, Leopold Adam, grof Strasold,

Frančišek Anton, grof Lantieri, vice-dom vojvodine Kranjske

Janez Jožef, grof Turn

Anton Mattalonia, apostolski cenzor

Pripis:

Javna listina podpisnikov, notarja in spoštovanih gospodov prič in prečastitega g. patra gvardiana in odličnega gospoda Antona Mattalonia, doktorja obojnega prava, apostolskega cenzorja, častitljivega samostana na Sveti gori s svojim pečatom, meni dobro poznanega, jaz Anton Milost, javni notar.

In Nomine Domini Amen. **P**resenti

publico Instrumento cunctis ubiq; pateat euidenter, et notum sit quod
anno ab eius Natiuitate Milesimo Sescentesimo decimo Septimo Indictio-
ne decima die 6 Mensis Junij Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri
Clementis **XI** Diuina Providentiâ Papa anno **XVII** Regnante Au-
gustissimo Carolo **VI** Romanorum Imperatore Germania, Hispaniarum,
Hungaria, Boemia, Dalmatia, Croatia, Sclauonia Rege &c. Comite Ty-
rolis, et Goritia. In Ciuitate Goritiensi in Foro iulio, et in platea maiori
appellata Traunich ante Palatium Illmi Dni Stryeronimi Sac. Rom. Imp.
Co. a Turri, et Valsasina &c. Vbi Theatrum et Altare structum cerni-
tur et quo sacra Miraculosa Imago Beate Virginis Mariæ Montis Sanc-
ti processionaliter dellata fuit ad infrascriptum effectum.

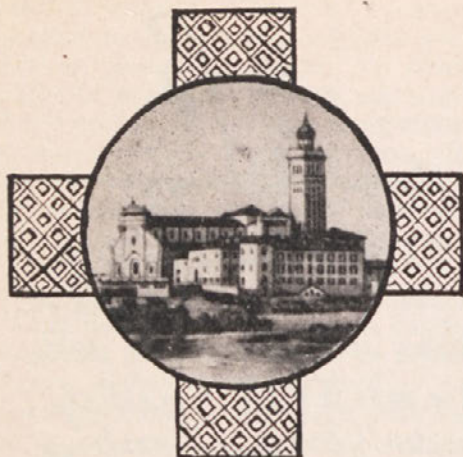
To je ena desetina dokumenta o kronanju čudodelne podobe svetogor-
ske Kraljice. O tej zgodovinsko važni listini sem že govoril med intervju-
jem na radiu Trst A dne 8. decembra 1965. Takrat sem tudi dejal, da bom
še nadalje iskal dokumente o Sveti gori in sicer zato, da bi naše ljud-
stvo lažje seznanil o izredno važnem pomenu te naše slavne božje poti
in da bi Marijini izvoljenki Urški Ferligojevi pomagal doseči čast oltarja.
Dosti časa sem porabil za to trudapolno delo, saj sem bil kar petkrat v
raznih arhivih v Vatikanu. Toda moje prizadevanje je dalo dobre uspe-
he: do sedaj najdeni dokumenti štejejo 393 listov; spisani so v latin-
skem in nemškem jeziku. Nemške listine o Sveti gori sem našel v
državnih arhivih na Dunaju.

Peter Flander

KDOR V BOGU ŽIVI, V BOGU UMRJE!

IZ SVETOGORSKE ZGODOVINE

7.

NAJDBA PLOŠČE Z ANGELSKIM POZDRAVOM

Crvovo pisanje, ki tu sledi, nam priča, kako so tedaj še mnogo pozneje mislili o tej najdbi. On pravi:

Ko se nekega dne na vso moč upirajo okoli živoskalnatega mesta ter kopljejo, podkopljejo, vzdigujejo, krhajo in drobijo, zadene delavec s krampom ob trdo skalo; površje se odkrha in . . . o čuda! Med skalami se prikaže štirioglata, uglajena plošča iz bledorumenega marmorja, na kateri so okoli in okoli ob robu izdolbene z lepimi gotskimi črkami besede angelskega češččenja. Sredi obrobka so pa v povprečnih vrstah vsekana razna znamenja v kolobarčkih tolarjeve velikosti. Kdo je zanesel ta kamen med skale pustega vrha, od kod je sem prišel ta starinski spomenik, ve sam Bog. Težko je kaj ugibati o tej znamenitosti. Zgodovina o tem molči, niti najtemnejšega ustnega izročila nimamo, pa tudi verjetno ni, da bi kdaj bilo stalo vrh Skalnice kakor bogočastno znamenje. Sedaj vemo, da je resnično stala tam gori cerkev in nam najdba ni več nekaj čudežnega, kakor so takrat nanjo gledali. Smemo pač misliti, da je božja Previdnost takrat dopustila še to nevednost, da je nepričakovana in

skrivnostna najdba ljudi bolj spodbudila k zidanju cerkve na kraju, kjer je že nekdanj stala in si jo je Marija izvolila za kraj milosti. Zato so sklepali, kakor riše dalje zgodovinar Črv:

Nedvomno je ta kameniti spomenik v nekaki zvezi s prikaznijo Matere božje na tem mestu. Besede angelskega pozdrava in v kamen vklesane simbolične podobe (n. pr. golobje, labodi, pelikani, rože, zvezde itd.) se ranašajo na nebeško Kraljico. Zakaj se je ravno na mestu prikazala, kjer je bil ta kamen v zemlji skrit, zakaj je ta spomenek davne preteklosti ravno pri zidanju tega svetišča prišel na dan, to je njena skrivnost. Škoda, da imamo le še en kos te skrivnostne plošče kajti čez dve tretjini je je izginilo leta 1786, ko je bilo svetišče zatrto in razdrto. Ostanek je sedaj včelan v marmornat obod v steni na evangeljski strani oltarja sv. Jožefa (Tako je bilo do prve svetovne vojne, po vojni pa so ga vzdali v steno na levi strani vhoda v zakristijo za glavnim oltarjem).

Ljubezen do Matere božje je delo pospeševalo tako, da so do jeseni 1544 cerkev že v toliko dozidali, da jo je bilo mogoče posvetiti, čeravno zidanje še ni bilo povsem končano.

POSVEČENJE CERKVE

Generalni vikar oglejskega patriarha Egidij Falcetta, škof kaprulanski je posvetil novi veličastni tempelj in štiri lesene oltarje 19. nedeljo po binkoštih, 12. oktobra 1544. Glavni oltar Matere božje je bil postavljen v milostni kapeli, ki pa je bila takrat veliko nižja in proti cerkvi bolj zaprta. V kapelici na desni strani je stal oltar sv. Lucije, sv. Uršule in tovarišic, v kapelici na levi strani oltar sv. Lenarta, sredi kora pa oltar sv. Trojice.

Zdi se, da so premišljeno posvetili en oltar sv. Uršuli in drugega sv. Lenartu: prvega patroni osrečene pastirice, drugega spominu njenega jetništva, kajti sv. Lenart je patron jetnikov, zato ga tudi upodablja z verigami v rokah. Ker je potem ljudstvo bržkone zamenjavalo sv. Uršulo s pastirico Urško, kakor jo še danes ljudstvo imenuje »sveto Uršulo«, so odstranili oba oltarja in ju nadomestili z drugimi, »iz pravičnih razlogov in po postavni oblasti«, kakor pravi zgodovinar P. Pasconi. *(Se nadaljuje)*

SVETOGORSKA KRONIKA

Sveto goro obiskuje vedno več romarjev

V preteklih dveh letih je bilo na Sveti gori izredno veliko romarjev. Prišli so iz vseh krajev Slovenije, iz Slovenskega Primorja, z Goriškega in s Tržaškega. Lepo število romarjev pa je bilo tudi iz inozemstva, kar pomeni, da je svetogorska božja pot svetovno znana.

Nedvomno se bo v tem svetogorskem jubilejnem letu število skupnih romanj še povečalo. V jeseni bo pa tudi starejšim ljudem možno obiskati svetogorsko Čudodelnico, saj bo takrat - kakor je bilo naznanjeno po radiu in v časopisih - že delovala žičnica iz Solkana na Sveto goro.

Nekateri slovenski verniki iz salezijanske župnije sv. Janeza Boska v Trstu so se lansko jesen na Sveto goro prišli zahvaliti svetogorski Kraljici za njeno milostno posredovanje v boleznih č. g. Antona Resena, ki je njih dušni pastir

Romanje je organiziral sam. g. Resen predvsem zato, da se je ob tej priložnosti mogel osebno zahvaliti svetogorski Čudodelnici za srečno prestano celikatno operacijo na očesu.

Ob priložnosti njegove vrnitve med vernike je bila na oljčno nedeljo 3. aprila 1966 v cerkvi Marije Pomočnice salezijanske župnije v Trstu lepa verska slovesnost. Urednik »Svetogor-

ske Kraljice«, g. Peter Flander iz Trsta, je imel naslednji govor:

Velečastiti naš dušni pastir!

Kakor so ob Jezusovem slovesnem vходу v Jeruzalem množice vzklikale: Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem!, tako na današnjo oljčno nedeljo slovenski verniki salezijanske župnije sv. Janeza Boska v Trstu z velikim veseljem kličejo vam: *Blagoslovljeni, ki v imenu Gospodovem zopet prihajate med nas! In prav je tako, saj se res čutimo srečni, ko boste po vaši nekratki odsotnosti zaradi bolezni, danes spet opravili daritev svete maše, ki je za nas Evine otroke v tej solzni dolini poročstvo za zveličanje naših duš.*

Ker imamo vašo vrnitev med nas za veliko milost, se spodobi, da se zanjo s pristržno zahvalo oddolžimo neskončnemu dobremu Bogu in milostni svetogorski Kraljici, kateri smo vas dnevno v molitvi priporočali. Nedvomno je Ona pripomogla, da se je vaše zdravje toliko izboljšalo, da boste spet lahko nadaljevali svojo dušnopastirsko službo v čast Bogu in v blagor slovenskim vernikom. Trdno smo upali v pomoč svetogorske Čudodelnice, saj vemo, da ste vedno bili Njen goreč častilec, že v otroških letih, kajti zibelka vam je tekla v hiši vernih staršev tam v sončni Gorici pri podnožju slavne Svete gore, kjer naša ljubljena Mati in Kraljica že 427 let dobrotno kraljuje, posluša in uslišuje prošnje našega trpečega ljudstva.

Toda slovenski verniki te župnije se hoče mo danes oddolžiti Gospodu Bogu še za drugo nič manj pomembno milost: namreč za *dvajseto obletnico slovenske službe božje v tej župniji*. V slavo božjo in vam, velečastiti naš dušni pastir, v znak hvaležnosti in v priznanje za vašo zvesto dvajsetletno skrbno vršitev dušnopastirske službe vam podarimo ta kelih, v katerega smo v duhu položili vse skrbi, bridkosti in težave naših družin z željo, da bi vi pri povzdigovanju z njim vred dvigali k Bogu tudi naše prošnje, da bi v dušah vseh slovenskih vernikov te župnije vaticanski koncil obrodil obilo dobrih sadov.

Na ta župnijski praznik, ki ga je naredil Gospod Bog, vam obljublamo našo nadaljnjo naklonjenost in vam zagotavljamo

naše molitve, da bi mogli uspešno nadaljevati med nami svojo dušnopastirsko službo; k vašim željam pridružimo tudi naše in prosimo posebej, da bi vas Bog ohranil pri najboljšem zdravju do skrajnih let, ko bi polni zaslug mogli reči z apostolom Janezom: »Tiste, ki si mi jih izročil, sem ohranil!« Da bo pa to lažje doseženo, pa sedaj vsi v duhu pokleknimo pred oltar svetogorske Čudodelnice in jo ponižno tako prosimo: Mati, svetuj nam na zemeljski poti, strma je, težka, korak negotov, preko nevarnosti naj nam pomaga tvoja beseda in tvoj blagoslov! Kraljica svetogorska, prosi za nas, ki se k Tebi zatekamo!

Sprejmite torej ta kelih tudi kot spomin na jubilejno leto II. vatikanskega koncila s prošnjo k sv. Petru:

*Sveti Peter, varno vodi
ladjo svete Cerkve zdaj!
Nas podpiraj, z nami bodi,
nam odpri še sveti raj!*

*Peter, združi vse kristjane,
brate naše, vse Slovane.
Daj, da eno bomo vsi,
v eni Cerkvi združeni!*

Koledar za jubilejno leto 1967 250-letnica kronanja svetogorske Kraljice

Ker je letošnja 13. izdaja koledarja »Svetogorske Kraljice« zaradi velikega povpraševanja popolnoma pošla in so mnogi ostali brez njega jim tukaj podam nekaj njegove vsebine.

Kvišku srca, verni Slovenci!

Na Sveti gori zvon zvoni, hitè k Mariji romarji. Le pojte, romarji, lepo, častite Mater kronano! — O, da! v tem svetogorskem jubilejnem letu bomo izredno goreče častili in slavili svetogorsko Marijo — našo Kraljico, ki je pred 250. leti (6. junija 1717) bila

slovesno kronana na Travniku v Gorici. Prav bi bilo, da bi se v tem presrečnem letu vsi Slovenci izkazali za vredne otroke naše preljube svetogorske Matere-Kraljice. Prav vsi se ji poklonimo, jo prisrčno zahvalimo za njeno ljubeznivo naklonjenost našemu narodu, saj je ob večkratnem prikazovanju pastirici Urški Ferligoj (leta 1539 s svojo pričujočnostjo počastila našo slovensko zemljo na Skalnici in si tam izvolila svoj prestol. Zavedajmo se, da je to od Boga podeljeno odlikovanje za nas Slovence zelo važno! Zato se potrudimo, da se bo proslava 250-letnice kronanja naše preljube svetogorske Gospe povesod, kjerkoli že prebiva naš rod, vršila v vsem sijaju in v veselem krščanskem razpoloženju, da bodo naši zgodovinarji lahko zapisali v zgodovino slovenskega naroda, da smo Slovenci z veličastno proslavo tega zgodovinsko važnega jubileja ponovno dokazali, da smo zares Marijin narod! In to duhovno bogato dediščino naših vernih prednikov hočemo izročiti našim potomcem. Naj zanamci vedo, da je na naši slovenski zemlji vedno in povesod prebival zdrav in globokoveren rod, ki je goreče častil svetogorsko Marijo-Kraljico, in da mu je Ona tudi v najhujših časih stala ob strani, ga tolažila ter mu nešteto izrednih milosti podelila! Zato jo pa v tem blaženem letu prav lepo zahvalimo!

Obrnilo se je

Leta 1914 je šel v vojsko tudi zakonski mož, ki je prej le prerad pil, zapravljal tedenski zaslužek, puščal družino brez denarja in ženo zvečer še pretepal. V vojski se je mož vendarle spomnil svoje ženice in otrok in jim pisal: »Ljuba žena! Tu je hudo, ker moramo dostikrat stradati. S sovražnikom se bijemo. Piši kako je sedaj doma« itd. — Žena pa je odgovorila: »Ljubi moj mož! Pri nas se je sedaj vse obrnilo. Sedaj dobivam jaz za podporo denar in dobro izhajam. Ti, revež, sedaj stradaš. Prej si ti mene pretepal, sedaj pa drugi tebe tolčejo. Te pozdravlja tvoja žena« itd. — Ta dogodek je resničen.

Nadžkof msgr. Hijacint Ambrosi

Prevzvišeni je skoraj enajst let pravično vladal goriško nadškofijo in med tem časom je bil naklonjen tudi nam prinorskim slovincem. Leta 1959 je bil obstoj revije »Svetogorska Kraljica« v resni nevarnosti, saj so ji nasprotniki stregli po življenju in jo za vsako ceno hoteli ukiniti. Tedaj se je on zanj blagohotno zanimal in zadevo ugodno rešil, tako da so po izidu 1. in 2. številke, ki ju je tiskala tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, bile vse naslednje številke z njegovim dovoljenjem tiskane v Gorici.

Pokojni vladika, četudi nadškof in metropolit goriški, je ostal ponižen in preprost kot ustanovitelj njegovega reda sv. Frančišek Asiški.

Kot urednik revije in koledarja »Svetogorska Kraljica« sem bil dvakrat pri njemu v avdijenci. Obakrat me je z očetovsko ljubeznijo sprejel in se z mano prisrčno pogovarjal. Pohvalil je moj apostolat v slavo svetogorske Kraljice in me spodbujal, naj ga nadaljujem. Zelo je bil vesel knjige »Obljube Srca Jezusovega«, ki sem jo z dovoljenjem patra Antona Prešerna D.J. dal ponatisniti in je uvod za to drugo izdajo napisal msgr. prelat dr. Jakob Ukmar. A tudi knjižica »Sv. Jožef«, ki sem jo izdal ob dvestoletnici litiniji tega svetnika, ga je zelo zanimala. Ko jo je v moji pričujočnosti pregledoval in je na zadnji strani zagledal uglasbeno pesem Sv. Jožefa, me je vprašal: »Kako se poje ta pesmica?« Vi jo gotovo znate zapeti! Prosim vas, zapojte mi jo!« Četudi nekoliko v zadregi, sem se opogumil in mu jo zapel. Tedaj pa je kar dvakrat vzkliknil: »Zelo je lepa!« Dodal je še: »Vi ste prav rojeni za ta apostolat!«

Ko me je spremljal do glavnih vrat nadškofijskega dvorca, mi je pred slovesom še rekel: »Tudi jaz sem govoril slovensko, ko sem bil še otrok, ali potem, ko so me dali v kapucinski zavod, sem vse pozabil!« Prevzvišeni je bil torej po rodu Slovenec.

Nadžkof msgr. Hijacint Ambrosi, rojen pri Sv. Jakobu v Trstu 29.1.1887, umrl v kapucinskem samostanu Thiene pri Vicenzi 26.9.1965; k zadnjemu počitku položen v kriptogoriške stolne cerkve 29.9.1965.

Pater Anton Prešeren D.J.

Prav na zgodovinsko nedeljo 7. marca 1965, ko je bil slovenski jezik prvič rabljen pri daritvi sv. maše in so se tega izredno važnega dogodka prisrčno veselili vsi verni Slovenci, je iz Rima dospela žalostna novica, da je ta veliki sin prelepe Gorenjske umrl v generalni hiši jezuitskega reda v Rimu.

V zgodovini slovenskega naroda prav gotovo ne najdemo Slovence, ki bi bil v svojem življenju vršil takovažno in delikatno službo, kakor jo je ta častitljivi jezuitski pater, saj je bil kot generalni predstojnik jezuitskega reda v Rimu imenovan za asistenta za vse slovanske narode. In ta njemu zaupana težka služba je pomenila odlikovanje našega naroda. V mnogoletni odgovorni službi se je ves žrtvoval za trpeče slovanske narode, in vse to iz ljubezni do Boga in do bližnjega. Zato ga Slovani zelo pogrešajo. Z njegovim

Oče Anton Prešeren D.J.
provincial in asistent
za slovanske narode

odhodom v večno domovino smo najbolj prizadeti mi Slovenci, saj je za naš narod storil izredno veliko dobrega. Nedvomno bi s popisom njegovih neštetihih dobrih del nastala debela, vsebinsko bogata zgodovinska knjiga.

Patra Prešerna sem osebno dobro poznal. Za mojega triletnega bivanja v Rimu sem mu dostikrat ministriral pri nedeljski sv. maši, ki jo je za rimske Slovence daroval v kapeli generalne hiše častitih sester v ulici dei Colli. A tudi službeno sem ga enkrat na teden obiskoval, kajti njemu, ki je bil asistent za slovanske narode, sem dostavljal pošto direkcije papeževega Vzhodnega zavoda na trgu S. Maria Maggiore, kjer sem privatno študiral. V ta zavod, ki je spadal pod vatikansko jurisdikcijo, pa je vsako leto prišel na vizitacijo, da je pregledal potek administracije ter končno odobril zaključno letno bilanco.

Tudi po mojem odhodu iz Rima se najina prijateljska vez ni pretrgala, kajti on, ki je bil goreč častilec svetogorske Marije - Kraljice Slovencev, je zelo cenil moj apostolat, posvečen Njeni slavi. To je razvidno iz njegovih številnih lastnoročnih pisem, saj se vsako zaključuje z vzpodbudo, naj nadaljujem to plemenito delo v blagor Slovencev in v korist Matere sv. Cerkve. Zelo sta mu ugažala koledar in revija »Svetogorska Kraljica«. Ko sem mu nekoč potožil, da se moram zelo boriti za njun obstanek zaradi nasprotnikov, mi je takole odgovoril: »Le naprej z vašim

apostolatom za našo Kraljico! Pa le korajžno!« In je še dodal: »Čudim se, da se vaši nasprotniki ne zavedajo, da bodo zaradi krivičnega nasprotovanja morali dajati odgovor Bogu! Kaj pa sploh hočejo? Saj je revija dobra in vse pohvale vredna!«.

Pater Prešeren je zelo ljubil slovensko petje, še posebno so mu bile vseč Marijine pesmi. Ko sem mu poslal svoje svetogorske pesmi, ki jih je uglasbil msgr. Premrl, se mi je nemudoma lepo zahvalil in mi čestital; dodal je še: »Vaše lepe pesmi bom dal našim dekletom, da bodo kdaj zapele v čast naši Kraljici. Četudi Gorenjec po rodu in velik ljubitelj brezjanske Marije, se je vedno pravično izražal glede svetogorske Marije kot Kraljice Slovencev. Nikoli ni potvarjal zgodovinske resnice o Sveti gori, pač pa se je vidno radoval vsakokrat, kadar sva govorila o svetogorski Kraljici. In prav zaradi prikazovanja Urški na Skalnici je imel Sveto goro za največjo in zgodovinsko posebno važno in slavno slovensko božjo pot.

Dosti je tudi pripomogel, da je bila čudodelna podoba svetogorske Kraljice, poškodovana zaradi vandalskega ravnanja njenih ugrabiteljev v goriški stolnici, tako hitro popravljena in se je zopet mogla vrniti na svoj svetogorski prestol.

Pater Prešeren pa je tudi z veseljem podprl mojo apostolsko akcijo glede slovenske polnočnice pri Sv. Jakobu v Trstu: »Želje slovenskih vernikov, ki sem jih razložil v prošnji, naslovljeni svetemu očetu Piju XII., so bile končno uresničene. S posebnim papeževim dovoljenjem se torej od leta 1952 slovenska polnočnica za slovenske vernike v Trstu vrši na božično vigilijo zvečer v omenjeni cerkvi. Ko sem se mu osebno zahvalil za njegovo podporo v tej važi zadevi, je rekel: »Dragi Peter, to ni moja zasluga, ampak je Gospoda Boga, ki ti je vdihnil važno misel, a si storil to veliko apostolsko delo v prid dušam slovenskih vernikov v Trstu.«

Radi se spominjajmo v molitvi tega pokojnega častitljivega vzornega duhovnika. Naj nam tudi iz nebes pomaga reševati težke probleme našega naroda. Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

V SLUŽBI PRESVETEGA SRCA JEZUSOVEGA

ZADOŠČUJMO!

Večkrat se nam vsiljuje vprašanje: Kdo je kriv, da je na svetu toliko strašnega gorja? Kdo je ta veliki zločinec? Pravi in najgloblji povzročitelj vsega hudega je **greh**. Tako nas uči vera. Boga smo žalili, od njega se oddaljili, z njim pretrgali zveze in se vse preveč zakopali v častnost in čutnost, za duhovne dobrine pa je otopelo naše srce. Zato prihajajo nad nas hude preiskušnje in stiske.

Izraelski narod je padel nekoč v sramotno sužnost. Zakaj? Sv. Duh odgovarja po preroku: »Se li ni to tebi zato zgodilo, ker si zapustil Gospoda, svojega Boga . . . Mene, studenec žive vode, so zapustili in si kapnice skopali, kapnice predrte, ki ne morejo držati vode« (Jer 2,17.13).

Greh, grešniki so krivi vseh hudih preskušenj. Ali naj pobereмо kamenje in ga vržemo v te zločinske grešnike, ki so krivi toliko gorja? Le počasi. Drugače nam bo Gospod rekel: Kdor je brez greha, naj prvi vrže kamen! Vsakdo naj se udari na svoje grešne prsi in naj iskreno prizna: moja krivda, moja krivda, moja prevelika krivda! Da, tudi naši grehi so izzivali in priklicali božje kazni. Soodgovorni in sokrivi smo za stiske, ki nam jih je Bog poslal. Vsi smo namreč med seboj tesno povezani v eno družino, zato naši grehi škodujejo vsemu občestvu.

Z očmi vere smo našli sokrivca sedanjih stisk: same sebe. V duhu vere naj pa tudi odkrijemo veliko in sveto dolžnost, ki nam jo nalaga zlasti sedanji čas: dolžnost molitve, pokore, žrtve v **zadoščenje** božjemu Srcu za vse grehe, da potolažimo božjo jezo, ganemo božje Srce k usmiljenju in odpuščanju ter odvrnemo božje šibe. Naši grehi so Boga razsrdili, naše zadoščevanje ga bo potolažilo, ker bo uničilo grehe. Zato ne tarnajmo brezplodno in ne godrnjajmo! Rajši veselo dajajmo spravo in zadoščenje božjemu Srcu za vse žalitve in se temeljito k njemu spreobrnimo.

Bogu in Zveličarju z grehi storjene krivice moramo popraviti, prizadejane žalitve poravnati, odtegnjeno čast nadomestiti, po grehu kršeni božji red obnoviti. Kratko: zadoščevati moramo za svoje brezštevne grehe, žalitve in malomarnosti.

Gospod sam je izrazil željo po našem zadoščevanju, ko se je pred 302 leti prikazal sv. Marjeti Mariji Alakok in ji odkril svojo neskončno ljubezen. Kakor žalosten zaradi tolikih in tolikih žalitev nehvaležnih ljudi, je takole bridko potožil — o da bi se te besede vsi globoko vtisnili v srce in bi jih nikdar ne pozabili: »Glej to Srce, ki pa za svojo neskončno ljubezen ne le ne prejema nobene zahvale, ampak nasprotno, pozabo, prezir, sramotitve, in

to včasih tudi od tistih, ki so mu dolžni posebno ljubezen.« Iz teh in še drugih Jezusovih besed, ki jih je govoril sv. Marjeti, je donel v svet sva-reči klic: Kristjani ne grešite ven-dar, poboljšajte se, delajte pokoro, zadoščujte za grehe, temeljito se spreobrnite! Če tega ne storite, vas bodo zadele hude kazni božje Pravič-nosti. Ta tolažba ranjene božje lju-bezni je pretresla nekatere, mnogih pa ne. Grehi so vse glasneje izzivali božje kazni. Tedaj je vztrepetalo ma-terinsko Srce naše nebeške Matere. Prišla je v Fatimi na zemljo (1917) in nam spregovorila preresne, prose-če in svareče besede: »Ljudje božji, ne grešite več, poboljšajte se, delajte pokoro, zadoščujte za grehe temelji-to se spreobrnite!« In kako zaskr-bljeno, preteče je govorila! Zakaj? Ker ni mogla več zadrževati pravič-ne roke svojega Sina, ki hoče kaz-novati nezvesti in hudobni svet. Lju-dje se niso spametovali, zato nas že hudo, hudo udarjajo strašne božje kazni.

Kje je naša rešitev? V pokori in zadoščevanju božjem Srcu Jezusove-mu. Tako nam govori glas od zgoraj, Jezusov in Marijin glas.

Tako nas uči tudi verni tolmač božjih želja, Kristusov namestnik papež Pavel VI. On toži, da je sveta dolžnost zadoščevanja nekaterim ver-nikom še neznana, drugim pa pre-malo mar.

Vsi moramo zadoščevati pravične-mu Bogu, ker smo vsi grešniki, podvrženi poželjivosti in obteženi z mnogimi zadolžitvami. Pa za grehe drugih zadoščujemo. Vsi kristjani so deležni Kristusovega skrivnostnega duhovništva, njegove daritvene in pravne službe, zato mora vsakdo, ne samo maziljeni duhovnik, prinašati zase in za vse ljudi pravne daritve za grehe (Hebr 3,3). Tako z Jezu-som sodelujmo pri razdeljevanju bla-ženih sadov odrešenja in nekako do-

Presv. Srce Jezusovo v kapeli čč. šolskih sešter pri Sv. Ivanu v Trstu. (Naslikal Tone Kralj)

polnjujmo, kar po odredbi božje Modrosti še manjka Zveličarjevemu trpljenju za Cerkev (Kol 1, 24).

Dolžnost zadoščevanja žaljenemu božjemu Srcu so prav dobro razumeli tisti štirje pariški študentje, ki so leta 1912 začeli z nočnim češčenjem v francoskem narodnem svetišču presv. Srca na Montmartru v Parizu. Žrtvovali so spanje, da bi pravno tolažili Zveličarjevo Srce za mnoge drzne pregrehe pokvarjenih pariških nočnih zabavišč. Začeli so štirje in le Bog je vedel za njihovo veliko-dušnost zadostilno žrtev. Pa njih šte-vilo je v dvajsetih letih naraslo na 600 študentov, poleg mnogih zastop-nikov iz drugih stanov. Vsi ti žrtvu-jejo vsaj del noči v vzvišeni zadostil-ni namen.

(Se nadaljuje)

NA ROMANJU PO PRIMORSKEM

Sveti Lenart na Bukovem pri Cerknem

Prijatelji naše revije so mi večkrat izrazili željo, da bi radi vedeli kaj iz življenja sv. Lenarta. Ker sem jim obljubil, da bom njegov življenjepis pripravil in objavil, je prav da jim to željo izpopolnim sedaj, ko je ta čudodelnik omenjen v tej številki v članku »Iz svetogorske zgodovine«. Z objavo se pa tudi hočem izkazati hvaležnega temu svetniku, saj je poleg svetogorske Marije nedvomno pripomogel, da so se moji dragi v družini ter župljani z župnikom po desetdnevnem begunstvu v Montecatiniju v Toscani spet srečno vsi vrnili na svoje domove. In to se je zgodilo pred 26. leti (1941), v času ko je fašistična Italija napadla Jugoslavijo. Ta naš župnijski zavetnik je pa tudi meni pomagal, da sem se, ko sem bil sedem let v vojaški službi v južnih krajih Italije, po vojni srečno vrnil v svoj rodni kraj.

Naj mi bralci oprostijo, če se jim bo moje pripovedovanje zdelo predolgo. Naravno je, da v mojih prsih srce še vedno v ljubezni bije do naših gora in do našega dobrega vernega kmečkega ljudstva, za kar pa je predvsem zasluga mojih dragih staršev, ki so me krščansko vzgajali in pa dobrih dušnih pastirjev. Nemajhna zasluga pa je tudi našega slavnega pesnika Simona Gregorčiča, kajti iz njegovih čudovito lepih

Sveti kraj Jezusovega rojstva v Betlehemu - Na romanju po Sveti deželi sem se v molitvi spomnil vseh bukovskih župljanov, prijateljev in dobrotnikov svetogorskega tiska. Ob tej priliki sem slovenskim frančiškanom in šolskim sestram v Jeruzalemu podaril kopije čudodelne podobe svetogorske Kraljice. Tako je Ona tudi v Sveti deželi česčena !

pesmi sem spoznal njegovo gorečo ljubezen do domače grude in do svojih ljudi. In kakor se je on rad vračal na rodno Vrsno, tako se tudi jaz z veseljem vračam v svojo rojstno vas Zakojco, k sv. Lenartu na Bukovo, ki je moja bivša župnija.

Naselitev ljudstva v okolici Cerkna

V okolici Cerkna ni nobenih sledov o človeških bivališčih v predzgodovinski dobi. Za časa Rimljanov po naših deželah (to je v prvih stoletjih po Kristusu) je peljala tovarna pot od Svete Lucije po Baški dolini do Koritnice in nato čez Bukovo in Orehek v Cerkljansko dolino, od tod pa dalje čez Planino in Oselico v Poljansko dolino, v Škofjo Loko. Ta pot je tudi vsa poznejša stoletja do novejši dobe tvorila zvezo med Škofjo Loko, Tolminom in Furlanijo, bila je dobro znana trgovska pot. Ob nji je bila v rimskih časih postojanka v **Cerknem na Gradišču**. Že ime samo, potem sledovi nekega zidovja tamkaj, vojaško orožje in nekaj rimskih novcev, ki so jih našli, kaže, da so na Gradišču v rimski dobi živeli ljudje. Morda je bila sprva tukaj le vojaška utrdnica za varstvo poti in počivališče za potnike a sčasoma so se tam okoli Gradišča nastanili tudi poljedelci. Bili so iz rodu Keltov, ki so kakih 400 let pred Kristusom zasedli našo deželo in zagospodovali nad prejšnjimi ilirskimi rodovi.

Ob koncu 6. stoletju po Kr. pa so prodrle po tej poti iz Poljanske doline čez gozdnato hribovje prve skupine naših prednikov v Cerkljansko dolino in se tukaj naselile, druge pa so se pomikale dalje, zasedle Šentviško planoto in doline ob Bači, dolnji Idrijci in gorenji Soči. Kmalu so se naši predniki preselili više po sončnih gorskih pobočjih in tako prišli tudi na Bukovo in v Zakojco. Seveda so bile to le majhne in redke naselbine, saj je bilo še leta 1377 v vsem cerkljanskem okraju komaj 200 kmetij in 6 košanij, t.j. manjših obdelanih kosov. Prva vas na Cerkljanskem, ki jo najdemo zapisano v starih listinah, je **Otalež**: leta 1063. Pozneje zasledimo **Kojco** (v starih listinah se bere: Kozica): leta 1146, ko je deželni gospodar, oglejski patriarh, podelil pet kmetij v »Kozici« samostanu v Gornjem gradu na Štajerskem, da bi mogel tam rediti ovce za svoje redovnike. Gornjegrajska posest na Kojci in Kartečinah se v urbarih omenja še leta 1326, 1335 in 1426. Selce: tri kmetije v tej vasi je dobil od oglejske cerkve v fevd RADIUS de Gallano a se jim je leta 1263 odpovedal; eno kmetijo je imel v fevdu leta 1282. RADIJEV sin Ulrik, leta 1300 pa celo vas; leta 1335 sta v tej vasi prejela tri kmetije KONRAD iz Neumburcha in njegova žena JAKOBINA. Urbar iz leta 1591 omenja da je tolminsko gospodstvo imelo svoja posestva na Kojci, na Bukovem in v Laharni.

Urbar tolminske gospoščine (»gastaldia«) omenja cerkljansko dekanijo že leta 1377. Istega leta so tudi že obstajale naslednje vasi (številke zraven pomenijo kmetije oziroma hiše): Bukovo 4, Kojca (Kozica) in Kartečine skupaj 8, Bukovski vrh 4, Selce 3, Žabče (Žabelče) 4.

Na Cerkljanskem je torej bilo trebljenje za obdelovanje pripravnejše zemlje v glavnem končano že pred letom 1377 in so že takrat nastajali prvi manjši obdelani kosi (košanije) in pozneje še rovti na strmejših in

Na pokopališču za cerkvijo sv. Lenarta na Bukovem čakajo vstajenja med drugimi ž pljani župnik Janez Mlakar in njegovi starši ter sorodniki; starši in sorodniki pisatelja Franceta Bevka; moj oče Pavel in še nekateri sorodniki iz naše rodbine Flander-Pagon.

osojnih krajih. Bajtarstvo, (hiše z majhnim kosom zemlje) se je v večji meri pokazalo šele v 15. stoletju.

Urbar iz leta 1633 imenuje tolminske podložnike tudi v naslednjih vaseh: Bukovo, Kartečine, Podkozica (Kojca), Selce, Zakozica (Zakojca). Leta 1664. pa so plemiči Formentini imeli svoje kmete: na Bukovem dva, v Jesenici in v Cerknem pa po enega. Tudi plemiči Colorediji so imeli svoja posestva v Jesenici.

Da so naši kraji bili naseljeni že v prastarih dobah potrjuje najdba kipa stare boginje Izide v Bukovskem vrhu ali takozvanem «Lukmanovem vrhu».

Cerkev sv. Lenarta na Bukovem

Sveti Lenart je na Primorskem zaslovel že v 11. stoletju. Njegovo ime, ki so ga francoski misijonarji v srednjem veku prinesli na Bavarsko in ga je tamkajšne ljudstvo poslej zelo častilo, je od tam prodrlo tudi v naše kraje.

Številne cerkve, ki so jih naši verni predniki postavili v čast temu svetniku, pričajo kako goreče so ga ljubili in častili; največjo čast pa so mu izkazovali kmečki ljudje. Zato velikokrat najdemo njegove cerkve po naših živinorejskih krajih, zlasti ob pašnikih in planinah, da bi varoval dragoceno kmetovo imetje pred boleznimi in nesrečami.

Podobe nam ga pogosto predstavljajo z verigami v rokah; ker se je neki obsojenec v molitvi zatekel k njemu in bil rešen težkih verig, je sv. Lenart zaslovel kot zavetnik jetnikov. Zato se je grgarska pastirica

Urška Ferligoj v času svojega trikratnega jetništva na goriškem gradu zatekla k sv. Lenartu in bila vselej čudežno rešena iz ječe. V spomin na njeno jetništvo pa so sv. Lenartu posvetili en stranski oltar v prvi svetogorski baziliki.

Kakor je omenjeno v knjigi »Vodič po Furlaniji«, je cerkev sv. Lenarta na Bukovem stala že v 11. stoletju.

V knjigi prof. Rutarja »Zgodovina Tolminskega« iz leta 1882 bremo naslednje: »Jako znana je tudi Cukovska pripovedka o Turkih. Ti priderejo ravno v soboto proti večeru na vrh Bukovskega sedla. Ko začujejo zvonjenje iz cerkvenega stolpa, spregovori turški načelnik: »Le buči, buči, sv. Lenart, še nocoj bodo moje mule na tvojem oltarju zobale in moji junaki iz tvoje čaše (keliha) rujno vince pili!« - Toda ko Turki hočejo naprej, se mulam začnejo noge udirati, tako da se nihče ni mogel zganiti z mesta. Zaradi tega so se razkačeni moralj vrniti in Bukovci so bili rešeni. Še dandanes imenujejo mesto, kjer so se mule pogrezale, »Žrelo« in v spomin čudnega rešenja še zdaj zvonijo vsak petek ob treh popoldne«.

V Bevkovi povesti »Pravica do življenja« je omenjeno, da je leta 1625 na Bukovem bila lesena cerkev sv. Lenarta; da je istega leta tam opravljal dušnopastirsko službo vikar Valant; da je takrat edina gostilna na Bukovem bila v vikarjevi hiši (župnišču), ki jo je vodila Valantova sestra Brigita, seveda z dovoljenjem deželnega glavarja v Tolminu, vipavskega grofa Vida Gasperja Dornberga, katerega namestnik je bil plemič Formentini. Plemič Colloredi je pa na Bukovem imel celo svoje posestvo.

Po ljudskem izročilu bi na takozvanem kraju »Pri stari cerkvi« na Nemcih nemški rudarji bili postavili leseno cerkev. Verjetno se je to zgodilo okoli leta 1787, ko so na Nemcih začeli kopati svinčeno rudo. Po odhodu tirolskih rudarjev zaradi opustitve kopanja je ta cerkev razpadla. Ostala pa je cerkev sv. Ubalda v Orehku, ki so jo tudi oni sezidali.

Čeprav je bila vera našega ljudstva rimskokatoliška, vendar je v preteklih stoletjih imela še neke posebnosti, katere so bile odpravljene. Tako se vidi iz zapisnika cerkvene vizitacije od leta 1767, da so na Bukovem po obhajilu obhajancem dajali vina, da so si splaknili usta. Prevod iz latinščine je naslednji: »Kdo je dal obhajancem vino za poplakovanje ust?« Odgovor je bil: »Krčmar«, - »Ukazano je bilo, naj se vedno preskrbi za poplakovanje ust obhajancev tako vino kakor za daritev svete maše, najboljše kakovosti, da se pri poplakovanju ust ne zgodi kaj nespodobnega«. (Naddijakonski arhiv v dekanijem uradu v Tolminu).

Pri vizitacijah drugih cerkva se kaj takega ne omenja, torej ni mogoče vedeti, ali je bila navada tudi po drugih krajih na Tolminskem. V istem času pa se 5. cerkvena zapoved ni glasila tako kakor dandanes, temveč: »Ti imaš odrajtovati zapovedano desetino in kvartež«. Tako so nekateri duhovniki še v novejšem času učili.

Zanimiva je tudi vsebina zapisnika cerkvene uprave na Bukovem »Dohodki in stroški od leta 1646 do leta 1737«, ki sem ga našel v državnem arhivu. V tem dokumentu so imena prednikov sedanjih družin bukovske župnije.

Zadaj na levi strani se beli rojstna hiša župnika Janeza Mlakarja v Zakojci.

Ustanovitev župnije Bukovo

Bukovo je do leta 1247 spadalo pod župnijo Šentviška gora, potem pa pod župnijo Cerčno. Po starih listinah, ki sem jih našel v raznih arhivih, bi do leta 1747. bilo kuracija, a potem je postalo lokalna kaplanija in ekspozitura, katere dušni pastir je omenjen kaplan Pirih Mihael. Zato pa tudi prvi dve matični knjigi, krstna in mrliška, nosita letnico 1747. Leta 1844 je pa končno postalo samostojna župnija.

Pobudo za ustanovitev župnije na Bukovem je dal duhovnik Mlakar Janez, rojen v Zakojci 8.12.1783, posvečen v duhovnika 12.12.1813. Najprej je opravljal dušnopastirsko službo v Jagerščah in tam je leta 1843 zaprosil nadškofijsko oblast v Gorici naj ustanovi župnijo na Bukovem. V ta namen je Mlakar podaril 3000 florintov (približno 600.000 lir) cerki sv. Lenarta. In prav on je bil prvi župnik na Bukovem, kjer je umrl 16. junija 1855.

Mlakar je bil iz bogate kmečke družine. Posestvo njegovih staršev je bilo tako veliko, da so po njihovi smrti, ko so ga razdelili med svojce, nastale kar tri velike kmetije. Njegova rojstna hiša takozvana »pri Mlakarju« stoji še danes, toda zaradi popravil se je njena zunanost nekoliko spremenila. Dobila je tudi novo ime »pri Brouču«, kajti oče sedanje-ga gospodarja, ki je prišel iz Znojil, je hišo kupil od Mlakarjevih sorodnikov. A v njej ni več nobenega župnikovega sorodnika. Le nekateri daljni Mlakarjevi sorodniki še živijo v Zakojci in tudi po svetu. Nekoliko v sorodstvu z Mlakarjevo rodbino je tudi naša družina, kajti moj pok. stric Anton Flander se je poročil z Amalijo Mlakar, ki je bila župnikova pranečakinja.

Omembe vredno je tudi to, da sta dve važni verski knjigi župnika Mlakarja slučajno prišli v moje roke. Iz njiju je črpal krščanski nauk, ki ga je ob nedeljah in praznikih v bukovski cerkvi na prižnici razlagal tedanjim župljanom. Še so čitljivi njegovi bolj razumljivi pisмени izrazi, ki jih je tu pa tam zamenjal s starimi. Na prvi strani I. knjige je zapisano: »APOSTOLSKA HRANA BOGOLJUBNIM DUŠAM DANA po branji apostolskih listov in drugih bukev svetega pisma za nedelje ino svetke cerkveniga leta — prvi del — Pisal ANTON SLOMSEK nekdanji nadfajmošter u Vozenici — VCelovci natisnil ino na prodaj ima Janez Leon — 1849«; knjiga ima 240 strani. Druga knjiga pa nosi tale naslov: »SHODNI OGOVORI — Spisal in izustil MATIJA VERTOVEC fajmošter v Št. Vidu nad Ipavo — Na svitlo dani od slovenskiga društva v Ljubljani 1850 — Natisnil Jožef Blaznik«; knjiga ima 172 strani.

V letih 1766-1783 je v lokalni kaplaniji na Bukovem bilo 86 družin z 486 dušami: Kartečine 5 — 30; Kojca 18 — 100; Žabžče 6 — 37, Seuca 3 — 30; Hiše v Lipetah 27 — 126; Spodnje Bukovo 5 — 34; Zakojca 22 — 129. Po ustanovitvi župnije na Bukovem pa je bilo leta 1881: 816 duš, leta 1936: 900, leta 1964: pa še komaj 450 duš. Da se je število župljanov tako zelo zmanjšalo, je krivo izseljevanje v večje industrijske centre. Od leta 1900 dalje so v župniji vršili dušnopastirsko službo tile duhovniki: Sitar, Klopčič, Rutar, Pišot, Hliš, Ferjančič, Sorli, Komac, Zavrl, Mozetič in Hvala, kateri je bil neprekinjeno 28 let na Bukovem. Od leta 1964 do 1966 je župnijo upravljal g. Melinc, ki je župnik na Grahovem ob Bači. Sedaj jo pa upravlja g. Munih.

Pod župnijo Bukovo spadajo tele vasi: Bukovo, Spodnje Bukovo, Zakojca, Kojca, Kartečine, Žabžče, Laharna, Selce in Bukovski vrh. Dušnopastirska služba je dokaj naporna zaradi precejšnje oddaljenosti nekaterih vasi od cerkve. Težka in dolga je tudi pot z železniške postaje Grahovo ob Bači do Bukovega, saj je dobro poldrugo uro hoda. Ljudje so siromašni v svojem kmetovanju in v večnem boju z naravo: pozimi si v debelem snegu komaj utarejo gaz do župnijske cerkve in v dolino, kratko poletje z nevihtami jih priganja k delu, da skoraj ni počitka, mokre jeseni groze z nalivi in hudournimi vodami. Silno trdo je njihovo življenje. Zelo težko se služi denar. Zato pa notranjščina župne cerkve še vedno čaka preureditve. Zelo potrebno bi bilo zamenjati vse tri lesene oltarje (sv. Lenarta, Brezmadežne in sv. Boštjana) z marmornatimi. A tudi novih orgel še ni; prejšnje so bile popolnoma izrabljene, zato so jih prodali in zanje kupili majhen harmonij, ki pa ne zadovoljuje župljanov. Da bi ljubi Bog naklonil to milost, da bi se našla denarna sredstva za potrebe cerkve sv. Lenarta na Bukovem!

Praznik župnijskega zavetnika sv. Lenarta, ki je 6. novembra, se vsako leto obhaja zelo slovesno. Navadno je tedaj peta sv. maša domačega župnika z asistenco dveh sosednih dušnih pastirjev. Lepa pridiga, mogočno zapeta himna tega svetnika in melodično pritrkavanje zvonov zelo ganejo srca vernikov iz domačih in sosednih vasi. Kdor stopi v svetišče tega slavnega svetnika, občuduje številne roznate vence, ki na ta praznik krasijo notranjščino, kar priča, da so župljani ponosni na svojega zavetnika, da ga ljubijo.

Na Bukovo je zelo rad prihajal pokojni Vladika nadškof in metro-

polit goriški dr. Francišek Borja Sedej, rojen v Cerknem. Ko je leta 1927 obhajal svoj zlati jubilej, petdesetletnico mašništva in je prišel birmovat na Bukovo (tudi mene je birmal), so mu župljani priredili zelo slovesen sprejem; za njegov prihod so postavili številne mlaje in slavaloke, cerkev sv. Lenarta so pa izredno lepo okrasili z venci in rožami. Vladika je na mejo dveh župnij Orehka in Bukovega, prijahal na lepem konju. Po končanih govorih so mu pripeljali drugega konja, ki pa se je ob pogledu na njegov širok rdeči pas tako splašil da je vsak poskus, da bi ga zajahal, bil zaman. Preskrbeli so mu drugega starejšega konja, kateri ga je potem mirno nesel do župnišča. In tega njegovega slovesnega vhoda v župnijo sem se spomnil na svojem lanskem romanju v Jeruzalemu, ko sem iz misala čital evangelij cvetne nedelje, o Jezusovem slovesnem vhodu na osličku v sveto mesto.

V živem spominu mi je tudi še blagoslovitev treh župnijskih zvonov, katerim je Prezvzišeni dal tele imena: Marija, Lenart in Florijan. Kmalu po slovesnosti se je vladika poslovil od duhovnikov in župljanov. Otroci so se pa obesili zadaj na njegovo kočijo in on se jim je prijazno smehljaj ter z dvignjeno desno roko blagoslavljal vse navzoče. Ta njegov prihod na Bukovo je bil zadnji, kajti po krivdi fašističnega režima je nadškof Sedej podlegel hudemu pritisku. Svetogorska Kraljica, ki jo je vse življenje zelo ljubil in častil, mu je uslišala zadnjo željo: sprejela ga je v svojo slavno svetišče na Sveti gori.

Kljub hudi denarni stiski je iz kmečkih domov prišlo nekaj poklicnih izobražencev, od katerih pa živi samo še ugledni in Slovencem priljub-

Moja rojstna hiša. Na levi stoji moja 87-letna mati Marjeta Pagon, na desni teta Marička. Zelo hvaležen sem svoji materi, da mi je že v nežni mladosti vžgala v srcu ljubezen do Marije.

Na gričku za hišo na klopi se je naša družina v vročih poletnih večerih hladila. K nam so prihajali sosedje in z njimi smo veselo prepevali stare pesmi npr.: Nocoj je pa en lep večer - Slovenski fantje pri Soči doma . . . Včasih pa je stric France zaigral na harmoniko kako lepo. A tudi vriskanja ni manjkalo, saj so Zakojčeni korajžni ljudje !

ljeni pisatelj **France Bevk** — moj sovaščan, saj se je rodil v Zakojci. S svojim neutrudnim delom še vedno bogati kulturo našega naroda. V večnost so pa odšli: **duhovnik Pajntar Štefan** iz Bukovega; **dr. Alfonz Serjun**, zdravnik specialist za notranje bolezni z Bukovskega vrha; **dr. Jožef Oblák**, sodnik in svetnik civilnega sodišča v Trstu, tudi iz Bukovega; **slikar Jurij Golob**, ki se je pred 200 leti rodil pri Graparju v Zakojci in se menda učil slikarstva v Poljanski dolini nad Škofjo Loko, je pa lepo izdelal božje grobove naših hribovskih cerkva.

Bukovski župljani so vedno bili zavedni Slovenci. Po vaseh je bilo veliko zanimanje za prosveto in kulturo. V Zakojci je že leta 1902 obstajalo Bralno društvo. Po prvi svetovni vojni pa so povsod nastala prosvetno-izobraževalna društva. V Zakojci je bilo ustanovljeno leta 1922. Vaščani so veliko žrtvovali za njen napredek. Člani dramskega odseka, pri katerem so sodelovali tudi moji bratje in sestre, so vsako leto uprizorili po dve igri. Vsem vaščanom pa je bila na razpolago dobro urejena knjižnica. A tudi lepo število naročnikov je bilo na razne revije («Naš čolnič», «Mladika»). Toda po nekaj letih, ko je na Primorskem fašizem začel divjati proti Slovincem, je vse društveno delovanje moralo prenehati. V ljudski šoli je bil ukinjen slovenski pouk, učitelja Leopolda Dakskoblerja, ki je več let služboval v Zakojci, so zamenjali z italijansko učiteljico. V živem spominu mi je še kako je on nas otroke pogostoma vodil v senožet nad vasjo samo da nam je brez skrbi lahko bral iz mladinske revije «Novi rod», kajti v šoli je bil slovenski jezik strogo prepovedan.

Oltarček Matere božje v moji hiši. Nedvomno je Ona moji materi in sestrinim otrokom v zadnji vojni v smrtni nevarnosti rešila življenje.

Leta 1941 je pa za župljane spet prišla huda preizkušnja. Zaradi Mussolinijevega napada oziroma vdora v Jugoslavijo so na veliki teden karabinjerji izgnali s silo vse ljudi iz župnije in jih s tovornim vlakom iz Grahovega odpeljali v Montecatini (Toskana). Tudi jaz sem z njimi delil usodo, kajti nekaj ur pred prisilnim izgonom iz Zakojce sem iz Sardinije prišel domov na vojaški dopust. Domačemu župniku Florjanu Hvala sem bil kar dobrodošel, saj sem mu vse dni našega izgnanstva v Montecatiniju ministriral pri sv. maši in kolikor je bilo možno, tudi tolažil naše prestrašeno ljudstvo ter ga spodbujal k zaupanju v božjo pomoč, to je, k upanju v skorajšno vrnitev domov, kar se je, hvala Bogu, tudi zgodilo.

Zadnja svetovna vojna pa je vzela življenje številnim župljanom. Naša družina je izgubila kar štiri člane: oče je zaradi tedanjih žalostnih razmer prerano umrl; brat Ivan je umrl v nemškem koncentracijskem taborišču Dachau; brat Ciril je izgubil življenje ob nemškem bombardiranju; brata Leopolda so pa fašisti ustrelili. Sestri Frančiška in Marija sta izgubili moče v koncentracijskih taboriščih v Nemčiji, sestra Matilda pa se je zelo bolna vrnila iz nemške internacije. Tudi bratu Andreju je vojna pustila težke posledice na zdravju.

Veliko hudega je med vojno prestala moja še živa 87 let stara mati. Preživljati je morala sebe in tri otroke moje internirane sestre. S temi sirotami se je prav čudežno rešila iz goreče hiše, ki se je vžgala

Moje nečakinje
Dominka,
Jožica in
Dragica pred
jaslicami v
moji hiši.
Naredil jih
je moj brat
Leopold. A
njega ni več,
ker je v zadnji
vojni postal
žrtev fašizma.

zaradi bitke med partizani in fašisti. Kljub temu, da je fašistična strojnica streljala prav pred glavnim hišnim vhodom, so se srečno zatekle k sosеду.

Da so moja mati in otroci internirane sestre nedvomno bili v božjem varstvu, pričata naslednja dogodka. Lepi 90 cm visoki kip Marije z Jezuškom v naročju, ki ga je v hiši moj pokojni brat Leopold postavil na provizoričen oltar, pregrnjen z vezanim prtom, na katerem je bil napis »ZDRAVA MARIJA« je ostal popolnoma nepoškodovan, to je, ogenj se ga ni dotaknil; ta kip sem jaz kupil leta 1938 v Katoliški knjigarni v Gorici z namenom da bi v moji rojstni vasi Zakojci, ki ni imela nobenega verskega znamenja, s pomočjo vaščanov postavil zanj kapelo. Tudi kip presv. Srca Jezusovega v vdolbini hišne stene, ki sem jo nalašč dal napraviti in okrog nje sem sam naslikal venček vinske trte ter zapisal »BLAGOSLOVIL BOM DOMOVE KJER SE BO ČASTILA PODOBA MOJEGA SRCA«, je ostal nepoškodovan, to je, stena s tem svetim znamenjem je ostala pokonci, medtem ko je vse drugo zgorelo.

Moja rojstna hiša, ki je ob bitki med fašisti in partizani do tal pogorela, mi je v nepozabnem spominu, kajti v njej:

— mi je tekla zibelka in nad mano se je sklanjala moja ljuba mamica, me pobožno prekrizavala ter mi prepevala lepo uspavanko;

— sem vsak večer na kolenih kleče s starši, z brati in s sestrami molil sv. rožni venec in litanije Matere božje;

— so me starši pripravili na prvo sv. obhajilo in na sv. birmo;

— smo se otroci veselili vsakega cerkvenega praznika, še posebno pa velike noči, ker sem na župnikovo odredbo pri procesiji Zveličarjevega vstajenja nosil veliko svečo, moj brat Ivan pa farno bandero;

— sem vsako leto o božiču postavil velike jaslice, ki so jih domači in vaščani občudovali in se ob njih radovali;

— se je naglo razvijala domača obrt: oče in starejša brata so izdelovali vsakovrstno domače kmečko orodje, lesene posode in velike košare, ostali trije bratje smo pa iz leskovih viter in iz vrbja pletli raznobarne košarice in tudi opletali steklenice, kar sva z bratom Cirilom z lahkoto prodala gospodinjam v Idriji in Soški dolini;

— so moje sestre v družbi sosedovih deklet v zimskih večerih sedele okrog velike javorove mize in med petjem domoljubnih ter nabožnih pesmi so hitele klekljati takozvane »idrijske čipke«, moja mati pa je pridno predla volno ali pletla nogavice;

— je vedno bilo živahno, kajti moja brata Ivan in Andrej, sta opravljala tudi frizersko delo; marsikateri gospodar pa je poklical mojega očeta ali pa brata Ivana kadar je obolela kaka žival, četudi sta bila le samouka, ne kakšna poklicna živinozdravnika; zelo pogostoma sta našo družino obiskovala, dva strica: Tonče, ki je bil precej čudak zaradi praznoverja a dober mizar in tudi večkratni občinski pastir na otavniški planini; nekaj zanimivih dogodkov iz njegovega življenja poleg drugih svojih spisov o običajih v naših krajih sem objavil v knjigi prof. Turnška »Od morja do Triglava« pod naslovom »Vraže na Cerkljanskem«. Drugi stric France, nadarjen kakor pokojni oče moje matere, pa je v hišici pri okencu kot samouk iz več vrst pločevin izdeloval kuhinjsko posodo, svetilke in še druge gospodinjske predmete, popravljal harmonike in tudi nove izdeloval; zelo rad je igral na harmoniko in kot Tonče se je tudi on razumel na takozvano »zagovarjanje za prisad«; in to skrivnost je podedoval od svojega očeta Andreja.

— se mi je porodila želja, da bi postal duhovnik, a tega poklica po krivdi fašistične diktature nisem dosegel. Prošnja, ki sem jo naslovil na tedanjo državno oblast, da bi v goriškem semenišču smel brezplačno študirati mi je bila zavrnjena s pripombo, da v naši družini nihče ni vpisan v fašistično stranko. Tedaj sem se odločil in šel kar peš preko hriba Porezna k misijonarjem lazaristom v Groblje pri Domžalah, da bi tam študiral za duhovniški poklic. Toda svetovali so mi, naj se vrnem domov in naj zaprosim za potni list v Jugoslavijo, da moji domači ne bi imeli težav. Na županstvu v Cerknem so mi potni list od 1935. do 1938. leta samo obljubljali. Potem so me pa poklicali v obvezno vojaško službo, ki je zaradi druge svetovne vojne trajala skoraj sedem let in je mojemu zdravju pustila trajne posledice, kajti na Sardiniji sem kar trikrat dobil malarijo, zaradi katere sem trikrat moral v bolnico in trikrat na okrevanje, a v Kalabriji sem obolel na pljučih;

— v moji rojstni hiši sem pred petintridesetimi leti začel tudi svoj apostolat; o njem — če mi bo čas dopustil — mislim napisati knjigo.

KOMUR BOG POMAGA, VSE PREMAGA!

Sveti Lenart, puščavnik

Po cerkvah, posebno na deželi, se pogosto vidi podoba svetnika v črni obleki z zlomljeno verigo v roki; to je sv. Leonard ali Lenart.

Rodil se je v stari frankovski rodbini plemenitim staršem, ki so bili na dvoru kralja Klodvika I. zelo spoštovani. Tudi on je bil služabnik na kraljevem dvoru in je s Klodvikom vred od sv. Remigija (1. oktobra) prejel sv. krst; morda mu je bil kralj sam krstni boter. Po sv. krstu, razsvetljen od nadnaravne luči sv. vere, zapusti kraljeve dvorane, videč, da sredi hrupnega veselja prerade gospodujejo laži in prilizovanja, nezvestoba, hinavščina, lakomnost, napuh, gizdavost in posvetnost, nevoščljivost in druge take pregrehe. Vzame si za zgled sv. Remigija in hoče slediti njegovim stopinjam.

Ko je ta svetnik spoznal njegovo nagnjenje in voljo, ga je posvetil za diakona. Kakor mojster, tako se je tudi učenec Lenart z vso gorečnostjo odlikoval v delih krščanske ljubezni. Vse, kar je imel, je veselo delil z ubogimi. Zelo rad je oznanjal evangelij nevednemu ljudstvu. Kristjanov je tedaj bilo v frankovski deželi še malo, kajti od Klodvika do popolnega spreobrnjenja njegovega ljudstva je trajalo nad sto let. Zato je Lenart še bolj goreče spreobračal malikovalstvu in vražam vdano ljudstvo h Kristusovi veri. Glas o njegovi zgovornosti je prišel do kraljevega dvora. Ponudili so mu visoke časti, celo neko škofijo. Toda Lenartu so bile znane sladkosti Kristusove ponižnosti in njegovega jarma, zato se je izogibal vsem častem. Njegova največja želja je bila, da bi v tih samoti popolnoma odmrl svetu.

Odpravi se v samostan Misi, dve uri oddaljen od mesta Orleansa, katera prednik je bil opat sv. Maksi-

min. V to družbo sprejet živi po zgledih opata Maksimina, da si pridobi vseh tistih čednosti, ki so odlika vsakega samostanskega duhovnika. Po Maksimovi smrti leta 520 pa sklene, da se svetu popolnoma umakne in kje v neznan samoti dokonča svoje življenje kot puščavnik. Z dovoljenjem višjih se odpravi skozi Beriško pokrajino proti Povenskemu gozdu, ki se je razprostiral več milj daleč proti Limožu. Spotoma vidi na več krajih malikovalske podobe. Goreče začne oznanjati evangelij tistim prebivalcem. Ker mu Bog dodeli tudi dar čudežev, da bolnike ozdravlja in hudobe izganja, ima njegova beseda še več vpliva na surova srca. Kmalu po vsej okolici ni nikjer več nobenega malikovalca; mladi in stari prosijo za sv. krst. Poln veselja nad temi deli božje milosti se naposled odmakne v Limoški gozd. Njegova jed so jagode, korenine in divja zelišča, njegova radost pa molitev in premišljevanje. Toda gorečnost in skrb za duše ga vleče med ljudstvo, da ga pouči v resnicah svete vere.

V času njegovega bivanja v tem gozdu se dogodi, da mu prideta nasproti kralj in kraljica, ki sta bila na lovu. Nepričakovano začnejo kraljico obhajati težave, kakršnim so podvržene matere. Njeno in otrokovo življenje je bilo v smrtni nevarnosti. Ko kralj zagleda svetnika, ga prosi za božjo voljo, naj za kraljico moli. Lenart poklekne in moli. Po molitvi se s kraljico in detetom vse srečno izide. Iz hvaležnosti mu kralj ponudi bogatih darov; a Lenart ga prosi, naj jih rajši razdeli med uboge. Sprejme le kos tistega gozda, kjer se je zgodil čudež, da tam sezida kapelico na čast Materi božji in majhen samostan, v katerem mo-

re prebivati Zato da temu kraju ime »Nobilak«, to je: plemenitaško posestvo.

Kmalu se mu pridruži več mož, katere je privabilo njegovo sveto življenje, nakar vsi skupaj služijo Bogu. Njih živež je kruh in sočivje, in njih pijača bister studenec, ki začne baje na Lenartovo molitev tam izvirati. Moč njegove molitve pa stori še veliko drugih čudežev. Zato ljudje iz bližnjih in daljnih krajev prihajajo k njemu in ga prosijo pomoči. Posebno se mu smilijo ubogi jetniki, katerih življenje je bilo tedaj silno žalostno. Franki so namreč bili zelo vneti za vojsko in zato tudi vedno v bojih s sosednimi narodi. V vojni zajete vojake so uklepali v železje in z njimi ravnali kakor s sužnji. Te jetnike torej Lenart obiskuje, jih tolaži in veliko jih reši iz sužnosti. Da, njegova ljubezen do jetnikov je tako goreča, da zahaja tudi v ječe hudodelcev, jih poučuje in veliko pridobi za Boga. Zavoljo te izredne požrtvovalnosti do bližnjega zaslovi daleč po svetu. Zato se mu celo daljni jetniki priporočajo, kakor da bi bil že med izvoljenimi svetniki v nebesih. In glej! Verige jim padajo z rok in nog ter mu jih prineso v znamenje svoje hvaležnosti; prosijo ga tudi, da smejo pri njem ostati in se pokoriti. Ob vsem tem pa se Lenart še bolj ponižuje pred Bogom, se zelo pokori in se noč in dan trudi za zveličanje duš. Komaj da od molitve vstane, neutegoma hiti v bližnje vasi in trge oznanjevat božjo besedo, poučevat nevedne; trdovratne svari in opominja ter grešnike vodi k Bogu. V tej dobrodelni službi Gospodovi se postara, dokler ga Gospod Bog v visoki starosti ne pokliče po zasluženem plačilo 6. novembra okoli leta 559. Pokopljejo ga v cerkvi, ki jo je dal sezidati, in njegov grob je zelo priljubljen kraj trpečim in stiskanim.

MOLITEV

Sveti Lenart, ki si s svojo gorečo molitvijo in s svojim srčnim usmiljenjem posredoval pri Bogu tolažbo in rešitev mnogim ubogim jetnikom, prosi za vse grešnike, da bodo njih duše rešene grešnih vezi in večne smrti in tako dosegle svobodo svojih otrok. Amen.

Lenart, naš svetnik častiti,
k Tebi se zatekamo.

Zvesti hočemo Ti biti,
nam pomagaj milostno.

Vsi farani Te častimo,
z lepim petjem Te slavimo.

Vedno, ko goduješ Ti,
vsak župljan se veseli.

Sveti Lenart luč nam bodi,
kadar temna noč grozi.

Nam življenja čolnič vodi,
vsem nebeški raj odpri.

Predniki so Te ljubili,
za patrona izvolili.

Tudi nam priljubljen si,
radi Te imamo vsi.

Nekaj lepega in veselega za vse žalostne in trpeče

Kdo med nami ni nikoli žalosten? Kdo še ni na tem svetu nič trpel? Ne dobite ga pod soncem! Trpljenje in žalost sta delež Adamovih otrok, pregnanih iz raja, tavajočih po dolini solz. Človek pride z jokom na svet, in s soizo v očesu se poslovi od njega. Otrok mora biti star vsaj že eno leto, da more usta raztegniti v smehljaj, pošteno se zasmeje šele pri štirih letih, prejoka in prevpije pa v tem času vsak, tudi kraljevi otrok, že toliko, da so ga vsi raveličani poslušati. Solzna dolina, — ne nosiš zastoj tega imena!

Ce je pa trpljenje naš delež na svetu, naš vsakdanji spremljevalec, če — kakor pravimo — igra tako veliko vlogo v našem življenju, potem je pač zelo, zelo potrebno, da imamo prave misli, prave pojme, prave nazore o trpljenju.

Največja — ali še bolje rečeno: *vsa nesreča pri trpljenju je namreč ta, da imamo trpljenje za veliko nesrečo*. Zato trpimo neradi, z godrnjanjem, pritoževanjem in obupavanjem, in zato — brez *zasluženja* ali vsaj z majhnim, premajhnim zasluženjem. Ko bi torej prišel kdo med nas, pa bi nam, ki trpimo, in pri tem tarnamo, rekel: Prijatelj, to kar imaš ti za nesrečo, je pravzaprav le tvoja *sreča*; poglej si to reč od druge strani, pa se ti bo vsa drugačna videla; to je *biser, zaklad*, samo poznaš ga ne. Ko bi nam kdo to povedal, bi nam storil veliko dobroto, bi nam trpljenje olajšal in osladil; potem bi trpeli *rajši in z večjim zasluženjem*.

Da je trpljenje sreča, biser, zaklad — kdo je to rekel? Pojdite to komu pripovedovat; kdo vam bo verjel! Cel svet je od nekdanj ravno nasprotno mislil, in vsak človek — le vprašajte kogarkoli — vam bo povedal, da so trpljenje in križi in težave in žalosti naša nesreča. Ko bi le-teh ne bilo na svetu, potem bi bilo že prijetneje živeti. Od nekdanj je svet trpeče in žalostne pomiloval, vesele in »srečne« pa blagroval. Vsi ljudje tako mislijo in govorijo.

Nekdanj pa je prišel od nekod nekdo — saj

ga vsi dobro poznate; nenavadno je bilo njegovo življenje: v hlevu je bil rojen kakor nobeden, umrl pa na križu kot hudodelec. Ta izredni mož je prišel med ljudi in začel govoriti čisto drugače, kakor ljudje navadno govore! Odprl je nekega dne usta in spregovoril, česar svet dotlej še ni slišal: *Blagor žalostnim! Blagor trpečim! Blagor pregnanim!*

Blagor žalostnim? Preganjanim? Kaj pa govoriš?! Mož, kdo ti je to povedal, od kod imaš te nauke? — Hočete vedeti, od kod? *Iz nebes!* V nebesih tako mislijo o žalosti in trpljenju. Blagor žalostnim, trpečim, jokajočim! *To je nebeški nauk, nebeška modrost, nebeška filozofija.*

Da, *nebeški nauk, nebeška modrost*. O dragoceni nauk, o blaženi nauk, ki spreminjaš pelin v sladkost, trnje v rože, solzno dolino v nebeški preddvor! Ta nauk je za vse trpine v resnici »evangelij« to je: *veselo oznanilo*. Kakor sonce posije na mračno zemljo, jo razsvetli, da zažari v sončnem blesku, tako razlije ta nauk nebeško luč na solzno zemljo, in naše trpljenje — križ — zažari v tej luči v nebeškem blesku, da se nam križ vidi ves drugačen, ves lepši, svetlejši, prijaznejši, prikupnejši, kakor pa ga gledamo z navadnimi očmi. O blažena usta Gospodova, ki ste nam prinesla in oznanila ta nauk; blaženo oznanilo zemeljskim trpinom; nebeško zdravilo za naše rane sveti evangelij! Ta nauk je prinesel »mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje«. Mir — ob vsem pregnanjanju, vdanost — pri vsem trpljenju, zadovoljnost — pri vsem pomanjkanju.

Blagor žalostnim! Blagor trpečim! Blagor jokajočim! Tako nas uči naša *vera*. O kako lepa je ta vera! Že samo ta nauk nam priča, da ta vera ni doma na zemlji, da je višjega izvora, da je prišla od drugod, od zgoraj, iz nebes, od Boga samega. Vera, ki spreminja jok v smeh in solze v bisere!...

In nauk, ki nam ga je Bog-človek prinesel iz nebes, je on tudi sam najprej izpolnjeval.

Bog, ki mu je bila zibelka — jasli, njegov delež — sumničenje in preganjanje, njegov krepčilo — žolč, smrtna postelja — križ, blazina — trnjevenec.

In za tem vzornikom, s križem obloženim, s trnjem venčanim, sumničnim, sovražnim, preganjanim celo življenje, so hodili skozi vsa stoletja njegovi zvesti učenci in prijatelji — tudi s križem obloženi, s trnjem venčani, sumničeni, sovraženi, preganjani. In šteli so si v največjo čast in srečo, da so mogli biti podobni svojemu Gospodu. Za kelih grenkosti so dobili v delež čašo nebeških sladkosti, katerih ni mere ne konca. In zdaj okušajo, kako res je, kar so govorila usta Gospodova. Blagor žalostnim, ker potolaženi bodo! Potolaženi, razveseljeni, osrečeni, vzradošče ni brez konca in brez mere! ...

Pa bi mi hoteli več vedeti, bolje razumeti, drugačen delež imeti kakor ti božji izvoljenici?! Kaj pa mislimo! S slepoto smo udarjeni, če križ proglašamo za našo nesrečo; mrena je na naših očeh. Mi vidimo samo zemljo in nič drugega; samo eno ped pred seboj in nič naprej. O sveta vera, luč nebeška, odpri nam naše oči, razsvetli našo temo, razjasni in razžari nam to na videz mračno zemljo, in te nam zoprne križe in težave na njej, da bomo vzkliknili s polnim prepričanjem:

*O sveti križ, življenja luč,
o sveti križ, nebeški ključ,
ponižno te častimo,
zvestobo obljubimo,
zvestobo obljubimo!*

PROŠNJE - ZAHVALE - DAROVI

PROŠNJE

Svetogorski milostni Materi božji se priporočajo:

- Č.Š., Rim: Da bi spet zadobila izgubljeno zdravje; da bi se brat spreobrnil.
- G.K., Trst: Da bi se neka oseba vrnila v naročje svete katoliške Cerkve.
- V.O., Trst: Da bi se neka zelo važna zaveda pozitivno rešila.
- N.K., Gorica: Da bi se zelo bolnemu otroku vrnilo zdravje.
- E.O., Trst: Da bi se mi zdravje utrdilo, da bi spet lahko opravljala vsako delo.
- N.I., Trst: V treh važnih zadevah, v upanju da bom uslišana, če je božja volja.
- V.D., Gorica: Da bi otroke obvarovala vseh nevarnosti.

ZAHVALE

Svetogorski milostni Materi božji se zahvaljujejo:

- S.D., Trst: Hvala Tebi, svetogorska Kraljica, ker si uslišala našo gorečo prošnjo: po 28 letih je naš dragi očka spet opravil svoje verske dolžnosti.
- Z.P., Gorica: Bodi zahvaljena naša dobra

Mati in Kraljica, ker si nam v večkratni stiski čudovito pomagala.

- H.D., Trst: Neskončna hvala Tebi, o Marija svetogorska, ki si mi na moj zaupni klic v skrajni sili prihitela na pomoč. Rešila si me iz rok neznanca, ki me je silovito napadel in mi hotel vzeti torbo z denarjem.
- Dr. Br., Trst: Zelo hvaležna za večkratno uslišanje v važnih zadevah.

DAROVI ZA TISKOVNI SKLAD »SVETOGORSKE KRALJICE«

Poberaj Ana, Trst: 2000 lir; č.g. Zlobec, Trst: 2000 lir; Trošt, Trst: 4000 lir; N.N., Trst: 200 lir; N.N., Trst: 370 lir; N.N., Trst: 1000 lir; Marijina družbenica, Trst: 5000 lir; N.N., Trst: 3500 lir; Druž Br., Trst: 10.000 lir; Flaiban, Trst: 2000 lir. Trgovina K., Trst: 7000 lir; N.N., Trst: 1000 lir; Krivec, Trst: 50 lir; Bratuž, Gorica: 2000 lir; Cej David, Gorica: 1000 lir; Trg. K., Gorica 2000 lir; Čebren, Rim: 2000 lir; Metlika, Trst: 1000 lir; N.N., Gorica: 20.000 lir; Schmatz K., Trst: 10.000 lir; V spomin č.g. M. Fileja N.N., Gorica 2000 lir; velec. g. msgr., N.N., Gorica: 2000 lir.

NEZGODE ROMARJA

Jerneja Trobca

7.

Bilo je v soboto zvečer. »Kdo bo jutri maševal?«, se je ves zaskrbljen izpraševal župnik. Prepozno je bilo, da bi iskal namestnika. Poklical je k sebi mežnarja, ki ima toliko brihtnosti premalo, kolikor je ima gospod preveč.

CERKOVNIK ZMEDA

»Cene, ali boš mogel jutri stopiti na prižnico in zbranemu ljudstvu naznaniti, kar je potrebno za drugi teden?« »Bom, gospod, pa še kako rad«, je živahno odgovoril cerkovnik Zmeda. »Torej poslušaj pazno in si dobro zapomni. Ko prideš na prižnico, pozdravi lepo krščansko Hvaljen Jezus! Potem povej: Danes ne bo sv. maše, ker se je gospod sinoči malo ponesrečil, pa ne prav hudo. Se razume, da danes ne boste imeli greha, ker ne boste pri maši. Jutri bo gospod že na nogah in bo zapovedan praznik sv. Petra in Pavla. V sredo bo poročna maša za Trebušona Maksa in Špica Dinka. Kdor ve za kak zadržek, ga še lahko naznani. Našli so prstan. Kdor ga je izgubil, ga dobi v zakristiji. V četrtek popoldne bo sveta spoved k prvemu petku. Prihodnjo nedeljo se bo pobirala miloščina za sv. očeta. »Nato gospod še enkrat vse ponovi in vpraša Ceneta: »Ali boš znal povedati?« »Kako ne, saj nisem otrok!« In je odšel. Naslednje jutro je z velikim ponosom stopil na prižnico, ali pogled na množico ga je zbežal . . . «

ZVEZDICE IN CVETICE

»Nič čudnega, se je oglasil spet g. Cvek, saj še učenemu patru Stanislavu se je baje zgodilo pri prvi pridigi, da se je zmedel. Začel je: »Zvezdice in cvetii . . . i . . . ce . . . Cvetii . . . i . . . ice in zvezdice . . . Zvezdice in cvetii . . . i . . . ce . . . in tam je ostal in nikdar več si ni upal na prižnico.«

»Cerkovnik zmeda pa se je osrcil in je pogumno pozdravil: »Bog daj srečo! Gospod

se je ponesrečil. Ni greha. Danes ne bo sv. maše. Ni prav hudo. Če jutri gospod vstane, bo praznik sv. Petra in Pavla. V sredo se vzameta. Trebušon Maks in Špica Dinka plačata sv. mašo. Bo zapovedan praznik. Kdor ima kak zadržek, naj ga naznani g. župniku. Dobi prstan v zakristiji. V četrtek popoldne se začne prvi petek. V nedeljo bo pobiral miloščino sv. oče« In je še dodal: »Zapomnite si dobro!« Zapomnili so si res dobro in branjevka Ivanka je takoj prišla k meni: »Sveto, sveto, sladko!, kaj smo slišali v Kjudrovici, samo tam je kaj takega močee slišati«. Nežki je bilo že preveč, komaj je dihala.

Ko so se oddahnili, je menila Tinica, da bo burja, ker je nad Čavnom zastava.

JERNEJU MUZA VENCE PLETE

Gorica se bliža. Nežka, ki jo je bil na Volčji dragi prevzel pešniški duh in je do šempetrskih Gavg bulila v kos papirja in po njem pisala in čitala in spet pisala, je nenadoma zmagovalno vstala:

»Lepo ste nas zabavali g. Trobec. Za spomin vam sem napisala pesel, ki jo bomo takoj zapeli po napevu: Se kikelco prodala bom. itd. Poskušajmo:

Naš Jernej Trobec je junak,
ni zlepa kdo mu kje enak.
Bog živi mnogo ga še let
na temle božjem svet.

Zapeli so pesem enkrat, dvakrat, dokler ni šla gladko, na koncu pa je Nežka izročila Jerneju v spomin listek z novo pečeno poezijo na njegovo ime.

Pod pesmico je napisala: Ohranite blag spomin

*Nežki Močnoživi,
pesnici v kraški Koprivi.*

»Gorica! Gorica!«

Jernej je spravil skupaj svoje stvari, niti dežnika ni pozabil, vtakni z veliko skrbnostjo poezijo v žep na prsih in ob petju njegove himne ga je g. Cvek porival skozi vrata iz voza po stopnicah in čez tračnice v restavracijo.

(Se nadaljuje)

V MOLITVI PRED ČUDODELNO PODOBO SVETOGORSKE KRALJICE

Ne pozabimo na naš duhovni molitveni sestanek pri svetogorski Mariji, ki je vsak dan ob 7. uri zjutraj in ob 9. uri zvečer. Kdor se ne bi mogel udeležiti prvega, naj se udeleži drugega. Torej ob določenih urah bomo po namenih sv. očeta Pavla VI. in apostolstva molitve zmolili 3 zdravamarije z vzklikom: Kraljica svetogorska, prosi za nas!

P. Flander:

Svetogorski Materi - Kraljici

*Pred Tvojo podobo, o ljubljena Mati,
ponižni se zgrinjajo verni ljudje.
Gorečo ljubezen Ti hočejo dati,
pri Tebi presrečno je vsako srce.*

*Vesela si romarjev, kronana Mati,
zvestobo ponovno prisegli so Ti.
Vodnica še dalje jim hočeš ostati,
da enkrat deležni nebes bodo vsi.*

*Na Tvojem obrazu je rajska milina,
dobrotno oziraš se v romarje vse.
Neskončna je Tvoja ljubezen za Sina,
a tudi za ljudstvo Ti bije srce.*

*In Ti si nešteti bolnikov Zdravnica,
ozdravljeni Tebi zahvalo pojo.
Kako si nam draga, Slovencev Kraljica,
kristjanom je Tvoje kraljestvo sladko.*

Ob 100-letnici nove maše pesnika
Simona Gregorčiča

V mašnika ga je posvetil goriški nadškof msgr. Andrej Gollmayer dne 20. oktobra 1867. Prvo daritev je opravil v cerkvi sv. Duha v Libušnjem pri Kobaridu.

DARITEV

Daritev bodi ti življenje celo:
Oltar najlepši je — srca oltar,
Ljubezen sveta v njem — nebešk je žar,
Gospodu žrtva — vsako dobro delo.
O, da srcé gojilo bi vsekdar
Ta svetí žar, naj živo bi gorelo,
Enako kresu vedno ti plamtelo,
Bogu in domu žgalo vreden dar!
Odločno odpovej se svoji sreči,
Goreče išči drugim jo doseči,
Živeti vrlj mož ne sme za sé.
Iz bratov sreče njemu sreča klije,
Veselje ljudsko njemu v óku sije,
In tuja solza mu meči srcé!